

КИЇВСЬКА ШКОЛА ЕКОНОМІКИ
МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА З ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ВРЯДУВАННЯ

ДИПЛОМНА РОБОТА
**Російська пропаганда про воєнні успіхи як механізм боротьби режиму з
політичними викликами**

Студентка: Бакай Богдана Ігорівна
Науковий керівник: кандидат політичних
наук Гомза Іван Анатолійович

Для здобуття освітнього ступеня: Магістр
за спеціальністю: 281 Публічне управління та адміністрування

Київ 2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
<i>Загальний контекст.....</i>	<i>3</i>
<i>Аналітична проблема та внесок дослідження.....</i>	<i>4</i>
<i>Опис дослідження.....</i>	<i>4</i>
ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ.....	5
<i>Авторитарні режими та пропаганда.....</i>	<i>5</i>
<i>Воєнна пропаганда.....</i>	<i>7</i>
<i>Російська пропагандистська машина.....</i>	<i>8</i>
<i>Аналітичне питання.....</i>	<i>10</i>
АНАЛІТИЧНА РАМКА.....	11
<i>Концептуалізація.....</i>	<i>13</i>
МЕТОДОЛОГІЯ, ДАНІ ТА МЕТОДИ.....	16
<i>Процедура і методи.....</i>	<i>16</i>
<i>Дані.....</i>	<i>19</i>
<i>Операціоналізація понять.....</i>	<i>22</i>
РЕЗУЛЬТАТИ.....	25
<i>Визначення інтенсивності пропагандистських повідомлень.....</i>	<i>25</i>
<i>Усталення предмету дослідження.....</i>	<i>26</i>
<i>Кількісний етап дослідження.....</i>	<i>30</i>
<i>Якісний етап дослідження.....</i>	<i>35</i>
ДИСКУСІЯ.....	43
ПРОПОНОВАНІ ЗМІНИ ДО ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ.....	48
<i>Спільні рекомендації.....</i>	<i>48</i>
<i>Рекомендації для фахівців з інформаційної протидії.....</i>	<i>49</i>
<i>Рекомендації для стратегічних комунікацій України.....</i>	<i>50</i>
ВИСНОВКИ.....	51
ДОДАТКИ.....	59

АНОТАЦІЯ

Попри широкий інтерес до російської пропаганди, її використання для легітимації режиму в умовах війни залишається малодослідженим. Ця робота має на меті проаналізувати, як політичні виклики впливають на пропаганду про воєнні успіхи, розглядаючи її як інструмент легітимації через результативність. Використовуючи датасет із 900 тис. публікацій 10 російських ЗМІ, панельну регресію та якісний аналіз кейсів Харківського контрнаступу і вступу Фінляндії до НАТО, дослідження показує: інтенсивність повідомлень про успіхи не корелює з реальними успіхами армії, але зростає після окремих викликів і змістовно адаптується до них задля нівелювання чи компенсації ризиків. Тобто повідомлення про воєнні успіхи застосовуються для конструювання образу сильного і ефективного режиму.

Ключові слова: російська пропаганда, воєнна пропаганда про успіхи на полі бою, авторитарний режим, легітимація.

Кількість слів: 13432

ВСТУП

Загальний контекст

Із початку російської анексії Криму та російсько-українського збройного конфлікту у 2014 році значна увага наукових досліджень була прикута до спеціальних операцій Російської Федерації (РФ) в інформаційному просторі: знелюднення українців, конструювання ворожого образу НАТО та Заходу, формування іміджу РФ на міжнародній арені, втручання у вибори США та країн ЄС (Clark, 2020; Lysenko et al., 2018; Charap, 2015; Sopilko et al., 2021). Такі інформаційні операції готували фундамент для виправдання повномасштабного вторгнення РФ в Україну у 2022 році. А після його початку особливої ваги набув інший, ще мало досліджений у сучасних умовах, вимір російської пропаганди - воєнна пропаганда.

Пропаганда у авторитарних режимах може виконувати різні функції: сигналізувати про силу режиму та стримувати протести, дискредитувати опозицію, формувати образ легітимної і компетентної влади, забезпечувати покору через об'єднання та дисциплінування суспільства (Huang, 2015; Gerber & Zavisca, 2018; Guriev & Treisman, 2019; Gitmez & Sonin, 2023). Вона часто розглядається як один із ключових елементів виживання режиму та підтримки його стабільності. Особливо важливим це стає в умовах масштабної війни, коли режим регулярно стикається з великою кількістю політичних викликів.

Водночас будь-яка війна завжди супроводжується інформаційними маніпуляціями (Kirat & Slamene, 2024), адже від того, як вона подається залежить готовність населення її підтримувати, а з нею і готовність підтримувати лідера. Класичними прийомами воєнної пропаганди є перебільшення власних успіхів, замовчування втрат, відбір вигідних фактів і маніпуляція контекстом.

Дані журналістських розслідувань, OSINT-аналізу та аналітичних організацій (Novaya Gazeta Europe's Data team, 2023; Дроздова для Texty.org.ua, 2025) підтверджують, що РФ активно застосовує деякі з цих технік. Наприклад було зафіксовано систематичне перебільшення воєнних досягнень у офіційних російських повідомленнях. Це стосується різних аспектів бойових дій - передчасних заяв про захоплення населених пунктів, завищених оцінок втрат українських сил та повідомлень про знищення військової техніки у масштабах, що не узгоджуються з незалежними оцінками. Враховуючи систематичний характер таких повідомлень, особливий інтерес викликає аналіз пропаганди, що фокусується на **демонстрації воєнних успіхів, як окремого інструменту інформаційної політики РФ.**

Аналітична проблема та внесок дослідження

Під час масштабної війни авторитарні режими стикаються із підвищеною кількістю політичних викликів, а у теоретичній літературі пропаганда описується як один із можливих механізмів оперативного реагування на виклики, зокрема через демонстрацію сили, контролю та успішності дій режиму.

У контексті російсько-української війни це набуває особливого значення, оскільки РФ має значні можливості контролю інформаційного простору. Водночас, попри наявність численних журналістських та аналітичних матеріалів, бракує саме системного наукового аналізу того, як російська воєнна пропаганда використовується як інструмент реакції на політичні виклики. Заповнення цієї прогалини має як теоретичне значення - для розуміння механізмів виживання авторитарних режимів у воєнний час, - так і практичне, з огляду на потреби інформаційної протидії РФ.

Робота має на меті заповнити прогалину та відповісти на питання: **як політичні виклики змінюють російську пропаганду про воєнні успіхи?**

Вона також є внеском у дослідження воєнної пропаганди, зокрема про те, як подаються досягнення і здобутки у війні. Дослідження воєнних наративів і результатів війни зазвичай аналізують фінальні результати - перемогу, поразку або досягнення стратегічних цілей (Simpson, 2017; Kvernbekk & Vøe-Hansen, 2017). Натомість роль проміжних, щоденних “успіхів” та поширення наративів впродовж усієї війни, на яких я фокусуватимуся, залишається малодослідженою.

До того ж, унікальністю цього дослідження є аналіз пропаганди під час масштабної війни у еру інформаційних технологій. Завдяки постійному доступу до Інтернету, наповненістю поля бою розвідувальними засобами та постійним публікаціям фото та відео матеріалів з поля бою, воно фактично стає транспарентним для широких мас населення. Це ускладнює класичні методи воєнної пропаганди, тож стратегії можуть змінюватися на більш елегантні методи, зокрема маніпулювання інформаційним полем замість традиційного замовчування та брехливих фактів.

Опис дослідження

Аналітична рамка дослідження базується на теорії авторитарної стабільності Gerschewski (2013), який виділяє легітимацію як один із трьох стовпів авторитарної стабільності. Саме легітимація буде у фокусі роботи, адже пропаганда розглядається як механізм її забезпечення.

Дослідження має формат *single-case analysis* та розглядає РФ як приклад авторитарного режиму, що бере участь у довготривалій масштабній війні. Це дозволяє проаналізувати механізми функціонування внутрішньої пропаганди в умовах політичної напруги. Важливо, що робота аналізує саме інтенсивність та контент пропаганди, аналізуючи таким чином поведінку режиму, але не вимірює безпосередній ефект цих публікацій на зміну суспільної думки чи реакції російських громадян.

Основним об'єктом аналізу є новинні онлайн-медіа, які відіграють роль ретрансляторів прокремлівських наративів та інструментів поширення пропаганди. Дослідження фокусується контенті 11 популярних загальнонаціональних текстових онлайн-медіа протягом 2022-2025 років. Аналізу підлягатимуть публікації, що були поширені в офіційних Telegram-каналах цих медіа, загалом це понад 960 тис. дописів. Для аналізу даних використовуються кількісні методи дослідження, зокрема *dictionary-based classification*, верифікація великою генеративною мовною моделлю та статистичні перевірки кореляційним і регресійним аналізами, а також якісний контент-аналіз.

У дослідженні застосовується пошуковий дизайн із послідовним пояснювальним змішаним підходом (Bowen et al., 2017). Такий дизайн забезпечує можливість виявити зв'язок між політичними викликами та змінами в інтенсивності російської воєнної пропаганди, а також пояснити, як саме ці зміни змістовно реалізуються.

У наступному розділі дослідження представлена академічна дискусія про пропаганду в авторитарних режимах, її роль під час війни, а також детальніше розглянутий досвід РФ у маніпулюванні темою війни. Третій розділ представляє аналітичну рамку дослідження, четвертий описує вибірку, процес збору даних і створення датасету про воєнні успіхи та політичні виклики, вибір методів дослідження та їх застосування. Результати фокусуються на знахідках дослідженнях, а Дискусія демонструє їхнє місце в академічній дискусії, обмеження роботи та можливі напрямки наступних досліджень. У наступному розділі описані запропоновані зміни до публічної політики, зокрема для фахівців із інформаційної протидії та органів, що займаються стратегічними комунікаціями України. Висновки у розділі 8 коротко підсумовують усі попередні розділи.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

Авторитарні режими та пропаганда

У літературі про авторитарні режими пропаганда розглядається як важливий фактор підтримки влади, однак дослідники по-різному пояснюють її функції. З одного боку, вважається, що існує певний тип сучасних диктаторів, які більш м'які у своєму контролі і застосовують менше насильства, репресій задля утримання влади (Guriev & Treisman, 2019, 2022). Натомість такі диктатори (вони ж інформаційні автократи чи спін-диктатори) використовують інформаційний контроль, щоб сформувати репутацію компетентності та переконати суспільство в своїй ефективності за допомогою контролю потоків інформації, формування власного образу корисного, потрібного та компетентного правителя. Тобто їх риторика покликана не посіювати страх, а радше нагадує риторику демократичних лідерів, що говорять про власні досягнення - економічні, соціальні, політичні. Таким чином підтримуючи образ компетентного лідера, для збереження влади інформаційні диктатори можуть застосовувати менше насилля, адже пропаганда відіграє роль субститута до насильства.

З іншого боку, існують роботи (Gitmetz & Sonin, 2023; Gehlbach et al., 2023), де пропаганда розглядається як додатковий до репресій фактор. У цьому підході, хоча репресії і залишаються критичним інструментом для авторитарного лідера, пропаганда доповнює насилля, підтримуючи образ не лише компетентного, а й сильного лідера. Така її функція виникла через зміну ролі пропаганди, порівняно із режимами 20-століття, зараз пропаганда грає ключову роль не в поширенні ідеології, а саме у формуванні образу диктатора. Зазвичай лідери вдаються і до репресій, і до інформаційних маніпуляцій, зважаючи не на вартість репресій, а на те, наскільки складно переконати суспільство у вигідних для режиму поглядах.

Потужні пропагандистські машини в авторитарних режимах також розглядаються як спосіб продемонструвати могутність та силу режиму. Для цього можуть застосовуватися різні механізми, наприклад, Huang (2015) стверджує, що не уся пропаганда покликана на переконати суспільство у потрібних режиму наративах, іноді не наративи, які просуваються, а сама пропаганда є важливою дією, що показує силу режиму. Дослідження риторики авторитарних режимів (Dukalkis & Patane, 2019) пояснюють посилення пропаганди через спробу сигналізувати про “нездоланність” режиму. Зокрема важливим тригером для зміни інтенсивності пропаганди є те, що режим адаптується та трансформується у відповідь на кризи та виклики, а саме такі обставини розглядає це дослідження.

Пропаганду та наративи, що поширюють авторитарні режими, часто розглядають як інструмент підтримки легітимації режиму - однієї з ключових інгредієнтів авторитарної стабільності за теорією Gerschewski (2013) (Boussalis et al, 2018; Dukalkis & Patane, 2019; Gerschewski, 2018).

У підході Gerschewski три стовпи авторитарної стабільності - легітимація, репресії та кооптація - взаємно підсилюють одне одного, і саме через цю взаємопідтримку факторів пояснюється стабільність сучасних авторитарних режимів. Gerschewski описує необхідність легітимації, як певної “ідеї легітимності” у веберіанському сенсі, віри у правомірність влади. Забезпечення легітимації не обмежується лише ідеологією, харизмою лідера чи апеляцією до історичних наративів, одним із її важливих вимірів є performance legitimacy, або легітимність через результативність (von Soest & Grauvogel, 2017), коли режим обґрунтовує своє право на владу здатністю “демонструвати результати”: економічне зростання, соціальну безпеку, порядок або ефективне реагування на загрози. Водночас викликами для легітимаційної основи режиму є невідповідність між офіційними обіцянками та реальною ситуацією.

Gerschewski виділяє два типи підтримки легітимації - дифузну та конкретну. Дифузна, яка базується на ідеології, харизмі лідера чи зовнішніх загрозах (для rally-around-the-flag ефекту), є більш довгостроковою. Конкретна підтримка (specific support; Easton, 1965) ж більше базується на виконанні конкретних обіцянок та досягненні конкретних результатів. Вона може залежати від показників економічного добробуту, здатності влади підтримувати внутрішній порядок та соціальний захист населення. Різного роду пропаганда може слугувати механізмом як дифузної, так і конкретної підтримки. Якщо легітимація частково ґрунтується на здатності режиму демонструвати результати, то пропаганда стає механізмом, через який ці результати комунікуються або конструюються. У воєнному контексті одним із таких результатів стає здатність режиму демонструвати успішність на полі бою.

Воєнна пропаганда

Війни та конфлікти завжди супроводжуються системними інформаційними маніпуляціями (Kirat & Slamene, 2024), оскільки підтримка війни залежить не лише від фактичного перебігу бойових дій, а й від того, як ці бойові дії комунікуються та пояснюються населенню, тож основними цілями воєнної пропаганди є управління громадською думкою та легітимація воєнних дій (Fox & Welch, 2012; Scriver, 2015). Зокрема пропаганда під час війни виконує такі функції:

- виправдання війни як справедливої та оборонної, формування наративу про її цілі задля підтримки бойового духу;
- виправдання витрат, згуртування суспільства та мобілізації армії;

- обмеження критики та запобігання ворожій протидії, поширенню паніки;
- надання сенсу жертвам та створенню потрібного образу ворога.

Тактики та інструменти пропаганди задля виконання цих функцій можуть бути дуже різні (Connelly et al. 2019; Kirat & Slamene, 2024):

- підробка фактів або маніпуляція ними;
- маніпуляція контекстом або рефреймінг певних повідомлень;
- цензура, публікація лише частини правди, приховування втрат;
- поширення пліток та “зливи” інформації;
- перебільшення власних здобутків.

Для цієї роботи особливо важливо, що воєнний наратив формується не лише після завершення війни, коли можна оцінити фактичний результат бойових дій - перемогу або поразку, а впродовж усього перебігу війни (Kvernbekk & Вøе-Hansen, 2017; Simpson, 2017). Дослідження підкреслюють, що задля суспільної уваги та підтримки, запобігання їх ерозії держава змушена постійно відтворювати й актуалізувати наративи, які відповідають її політичним цілям. Інструментами можуть ставати проміжні повідомлення про воєнні успіхи - знищену техніку, втрати противника, просування військ.

Ще одним важливим фактором у поширенні воєнної пропаганди є ЗМІ як ретрансляторів пропагандистських наративів. Kirat & Slamene (2024) показують, як медіа у різних політичних режимах у часи криз чи воєн, зазвичай відмовляються від об’єктивності, стають упередженими та більше асоціюють себе із державою. Це проявляється через використання більш патріотичних наративів, однобоке представлення фактів. Така тенденція може особливо проявлятися в авторитарних політичних режимах, де медіа функціонують у середовищі обмеженого плюралізму та структурного контролю з боку держави, як у РФ.

Російська пропагандистська машина

Кремль уже давно послідовно вибудовував монополію на інформаційний простір, знищуючи незалежні медіа та маргіналізуючи альтернативні джерела через заборони, блокування ресурсів, вимоги реєстрації та системну ресурсну підтримку підконтрольних каналів (Gerber & Zavisca, 2018). Ця монополія дозволила режиму ефективно популяризувати власні політики, дискредитувати опозицію, замовчувати структурні проблеми та керувати суспільними настроями через фреймінг інформації. Із початком повномасштабного російського вторгнення в Україну у 2022 режим ще більше посилив тиск на населення за поширення інформації, яка не вписується в офіційний наратив (Gitmetz & Sonin, 2023).

Водночас російська пропаганда не зводиться до прямої цензури або очевидної брехні. Дослідження інформаційних маніпуляцій в РФ показують, що режим часто застосовує більш гнучкі техніки пропаганди. Наприклад однією з таких є перекладання відповідальності за провали на зовнішні чинники або другорядних акторів, водночас приписування усіх позитивних результатів центральній владі (Rozenas & Stukal, 2019). Zhukov (2025) досліджував застосування цієї техніки восени 2022 року, коли для інформаційного пояснення поразок на фронті, вину за невдачі на лінії бойового зіткнення покладали на військове командування задля збереження позитивного образу Путіна. Це доводить, що Кремль володіє необхідними інституційними та інформаційними ресурсами для жорсткого контролю внутрішнього інформаційного простору.

Такий селективний фреймінг інформації, а не пряма брехня, як тактика пропаганди, є особливо доречною у випадках, коли пряма брехня неможлива, адже у населення є можливість дізнатися правдиву інформацію з альтернативних джерел - власних знайомих на фронті, воєнних кореспондентів поблизу лінії бойового зіткнення, іноземних ЗМІ (Rozenas & Stukal, 2019).

Наявні дослідження також підкреслюють, як авторитарні режими активізують пропагандистські повідомлення у періоди політичної напруги та криз (Rozenas & Stukal, 2019). У російському контексті це простежується як під час економічних криз, так і у воєнній пропаганді. Field et al. (2018) аналізували, як медіа застосовують неочевидні стратегії маніпулювання інформаційною аджендою, зокрема перенасичення простору нерелевантною інформацією та акцентування на вигідних інтерпретаціях подій, у періоди погіршення економічної ситуації, аби контролювати увагу громадськості. Дослідження риторики регіональних губернаторів РФ (Khokhlov, 2024) протягом перших років повномасштабного вторгнення в Україну показує, що регіональні еліти використовують ненасильницькі стратегії авторитарного правління - легітимацію через результативність та підкреслення досягнень режиму. До того ж, губернатори, які стикалися з більшими політичними викликами (готувалися до виборів, мали менше владних ресурсів у відносинах із федеральним центром, не мали попередніх зв'язків зі своїми регіонами) значно частіше зверталися до теми російсько-української війни.

Дослідники також звертають увагу на те, що російський режим історично використовував національні успіхи та символічні перемоги як ресурс для зміцнення підтримки лідера. Зокрема Hale & Lenton (2024) показують, що зростання популярності Володимира Путіна неодноразово було пов'язане з подіями, які подавалися як зовнішньополітичні або геополітичні досягнення, що викликали хвилю суспільної мобілізації та емоційної підтримки. Найяскравішим прикладом такого “національного

успіху” стала анексія Криму у 2014 році, яка була інтегрована в офіційний наратив як доказ сили держави та ефективності політичного керівництва.

Аналітичне питання

В умовах повномасштабної війни логіка використання воєнних успіхів як символічного ресурсу може зберігатися. З одного боку війна постійно створює потребу в наративах про досягнення, контроль і результативність, які можуть підтримувати сприятливий образ режиму. З іншого боку, сам перебіг бойових дій дає численні приводи для повідомлень про успіхи. Захоплена посадка, збитий БпЛА - навіть локальні, обмежені або перебільшені успіхи на полі бою можуть подаватися як докази сили армії та компетентності влади, відтворюючи образ лідера, який “веде країну до перемоги”.

З огляду на поєднання тривалого воєнного конфлікту, накопичення соціальних і економічних витрат, російський режим стикається з необхідністю постійно підтримувати сприятливий образ лідера. За умов, коли пряме замовчування проблем або відверта дезінформація стають менш ефективними через наявність альтернативних джерел інформації, особливого значення набувають більш вишукані пропагандистські стратегії. Однією з таких є регулярне акцентування на воєнних досягненнях, які можуть компенсувати розрив між початковими очікуваннями від війни та її реальними наслідками.

Саме тому метою цього дослідження є проаналізувати, **як політичні виклики змінюють російську пропаганду про воєнні успіхи**, розглядаючи такі повідомлення як потенційний інструмент адаптації авторитарного режиму до умов воєнної нестабільності.

АНАЛІТИЧНА РАМКА

Парадигмально дослідження вивчає особливості авторитарних режимів, фокусуючись на Росії у 2022-2025 роках, як прикладі персоналістського авторитарного режиму. Це визначення діючого режиму обране на основі нещодавніх робіт Klimovich (2023), Gel'man (2021), Casier (2025), які досліджують трансформацію російського режиму і підкреслюють такі його тенденції: зростання автократизації, суттєву персоналізацію режиму, конституційно необмежене президентство, обмеження виконавчої влади, ерозію інституцій.

Зважаючи на те, що навіть за умов монополії на інформаційну повістку та значного контролю над інформаційними потоками у РФ Кремль із початку повномасштабного вторгнення продовжував активно застосовувати репресивні та насильницькі методи впливу й контролю населення, у цьому дослідженні доцільніше спиратися на теоретичні підходи, які розглядають пропаганду не як субститут насильства, а як один із взаємодоповнювальних механізмів підтримки режиму. У цьому контексті аналітичною рамкою дослідження обрано теорію авторитарної стабільності Gerschewski (2013), яка вже застосовувалася для аналізу сучасного російського режиму (Casier, 2025; Khokhlov, 2024), що дозволяє вписати дане дослідження в ширший теоретичний дискурс щодо механізмів стійкості цієї автократії.

Залежно від цілей режиму, пропаганда може зміцнювати кожен з трьох складових стабільності - кооптації, легітимації чи репресії (Khokhlov, 2024). Наприклад через інформаційний простір може відбуватися залякування опозиції, запобігання мобілізації критично налаштованого населення, формування ворожого образу опозиційних рухів та привернення уваги до репресивних дій, що допомагає режиму підтримувати репресії. З іншого боку пропаганда може бути корисною в процесі кооптації завдяки повідомленням про переваги підтримки режиму, оголошення про роздачу пільг певним верствам населення. Для легітимації пропаганда є основним інструментом, адже грає ключову роль у поширенні ідеології, побудові образу харизматичного та ефективного лідера, демонстрації ефективності режиму. Оскільки це дослідження зосереджене на повідомленнях про успіхи на полі бою, тобто результати діяльності режиму, у центрі аналізу є легітимація. Враховуючи характер досліджуваних наративів, йдеться насамперед про так звану “конкретну підтримку” (specific support), що ґрунтується на оцінці результативності дій влади, а не на ідеологічній відданості лідеру чи його харизмі.

Російсько-українська війна, так звана “спеціальна военная операция” (СВО) у російській пропаганді, надала путінському режиму нові можливості для формування та відтворення легітимаційних наративів, водночас закріпившись як ключова тема внутрішнього інформаційного простору. В таких умовах “перемоги” на полі бою можуть

бути важливим ресурсом для підтримки віри у компетентність влади, правомірність її рішень та формуванні уявлення про контрольованість перебігу бойових дій. У ширшій перспективі перебільшення здобутків може також слугувати механізмом компенсації розриву між задекларованими цілями війни та реальними втратами й економічними труднощами (Sato et al., 2023; Guriev & Treisman, 2019). Таким чином, воєнні “успіхи” в інформаційному просторі виступають інструментом відтворення режимної легітимності в умовах зростаючих внутрішніх ризиків.

З огляду на те, що повідомлення про воєнні успіхи можуть як відображати реальні події, так і виконувати маніпулятивну функцію, дослідження передбачає попередній етап емпіричного усталення предмету - перевірку, чи наявні зміни в інтенсивності таких повідомлень у часі та чи пов’язані вони з реальними змінами на полі бою.

Зважаючи на формулювання аналітичного питання: “як політичні виклики (незалежна змінна) змінюють російську пропаганду про воєнні успіхи (залежна змінна)”, доцільним є пошуковий дослідницький дизайн, тому що існуюча література не дає однозначних відповідей щодо наявності зв’язку між залежною та незалежною змінними, не пояснює особливостей різних політичних викликів, масштабу та механізмів зміни пропаганди під їх впливом.

Спираючись на літературу про роль пропаганди у війнах, особливості функціонування путінського авторитарного режиму та його практики маніпуляції інформаційною повісткою під час кризових ситуацій, пошуковий дизайн роботи має на меті дослідити кілька аспектів зв’язку між залежною та незалежною змінною, пов’язаних із відповідними теоретичними очікуваннями (ТО):

- 1) зв’язок між політичним викликом та інтенсивністю пропаганди про воєнні успіхи;
- 2) зв’язок між різними типами політичних викликів та інтенсивністю пропаганди про воєнні успіхи.

А також 3) дослідити, як кількісно зафіксована інтенсифікація проявляється на рівні тематичного фокусу, комунікаційних технік і наративного фреймінгу.

Для розкриття цих аспектів у роботі використовується пошуковий дизайн із data-driven послідовним пояснювальним змішаним підходом (sequential explanatory approach; Bowen et al., 2017) у форматі single-case analysis (Lobo et al., 2017). Такий дизайн відповідає на заклик академічної спільноти робити доказові, позанормативні висновки про функціонування російського режиму під час війни (Gelman, 2022). Дослідницькі висновки роботи формуються на основі data-driven аналізу, який дозволяє перейти від описової інтерпретації окремих прикладів до системного відтворюваного вимірювання динаміки пропаганди та подальшого пояснення логіки виявлених змін.

Теоретичні очікування можна сформулювати наступним чином:

ТО1: Політичні виклики сприяють інтенсифікації пропаганди про воєнні успіхи.

Очікуваний механізм полягає в тому, що політичні виклики можуть ставити під сумнів легітимаційну основу режиму, а отже створювати потребу в символічній компенсації. У відповідь режим може активізувати пропагандистські повідомлення про воєнні успіхи, які відтворюють образ ефективної та компетентної влади, а також підтримують мобілізаційну спроможність суспільства.

ТО2: Існують окремі категорії політичних викликів, які з більшою ймовірністю провокують інтенсифікацію пропаганди про воєнні успіхи.

Це очікування ґрунтується на припущенні, що політичні виклики можуть відрізнятися за здатністю інтенсифікувати пропаганду про воєнні успіхи, залежно від характеру виклику. У дослідженні виділено 5 типів політичних викликів, вплив яких окремо аналізуватиметься: контрнаступальні дії противника; виклики, що вказують на незахищеність всередині РФ; внутрішньополітичні; економічні; пов'язані із міжнародними політичними рішеннями, які суперечать інтересам РФ (детальний опис категорій у секції “Операціоналізація політичних викликів” із розділу “Методологія і методи”).

ТО3: Інтенсифікація пропаганди про воєнні успіхи за умов політичного виклику може проявлятися не лише через частотне зростання, а й бути змістовно контекстно-залежною.

Тобто пропаганда не лише може збільшуватися у кількості, але й змістовно адаптуватися під виклик, аби компенсувати, нейтралізувати чи переозначити конкретні проблеми для образу режиму, які цей виклик актуалізує. Зокрема, це може проявлятися у зміні тематичного фокусу, комунікаційних прийомів, наративів чи фреймінгу, завдяки чому повідомлення про воєнні успіхи стають релевантними конкретному виклику та підкреслюють ефективність, спроможність режиму протидіяти виклику.

Концептуалізація

Політичні виклики в межах цього дослідження визначаються як події або процеси, що потенційно підвищують вразливість режиму (government/regime vulnerability), тобто можуть підірвати його легітимність: суспільну підтримку або здатність мобілізувати ресурси. Цими викликами можуть бути як дії представників режиму, (наприклад ухвалення непопулярних політичних рішень); події що стали наслідком дій режиму (наприклад, погіршення економічної ситуації країни); а також і дії зовнішніх акторів (наприклад, успішні дії противника на полі бою). У цій роботі виділяють 5 типів політичних викликів

(детальніше будуть розкриті у наступному розділі): контрнаступальні дії противника, незахищеність всередині держави, внутрішньополітичні, економічні, міжнародні політичні.

Під пропагандою у роботі розуміється *“навмисна, систематична спроба формувати сприйняття, маніпулювати когнітивними процесами та спрямовувати поведінку для досягнення реакції, яка слугує бажаній меті пропагандиста”* - класичне визначення пропаганди, запропоноване Jowett & O'Donnell (2015, ст. 7). При цьому пропаганда може включати як правдиву, так і брехливу чи маніпулятивну інформацію.

Як “успіхи” або “здобутки” маються на увазі не фінальні стратегічні результати війни, а тактичні й оперативні досягнення, які регулярно комунікуються в пропагандистських повідомленнях: перемоги в окремих боях, просування або утримання територій, знищення техніки чи особового складу противника, проведення військових або інформаційних операцій.

Оскільки об'єктом дослідження є саме повідомлення, до повідомлень про успіхи відносяться також історії, які в публічній комунікації подаються як маркери воєнної ефективності або спроможності армії. До таких належать наслідки російських військових дій, а також досягнення російського оборонно-промислового комплексу (ОПК). Повідомлення про наслідки дій армії РФ, наприклад, блеаути, руйнування критичної інфраструктури в Україні, хоч і не відбуваються безпосередньо на лінії фронту, інтерпретуються як воєнні досягнення, адже є прямим результатом військових дій РФ. Повідомлення про досягнення російського ОПК мають безпосередній зв'язок із полем бою: розробка, виробництво або застосування нових типів і моделей озброєння, модернізація техніки, зростання обсягів виробництва тощо. Такі повідомлення виконують функцію демонстрації військового потенціалу та технологічної спроможності російської армії, тож можуть сприйматися маркерами успіху. Таким чином, “успіх” у цьому дослідженні розглядається як категорія публічної комунікації, що сприяє формуванню образу сильної та ефективної армії РФ у війні з Україною.

Під інтенсивністю пропаганди про воєнні успіхи у цьому дослідженні розуміється частка таких повідомлень серед усіх повідомлень з одного джерела протягом визначеного часового інтервалу. Інтенсивність визначає частоту і повторюваність таких повідомлень про успіхи, але не вимірює їх переконливість, емоційну насиченість чи якість змісту. Відповідно, інтенсифікація означає зростання частки або частоти повідомлень про воєнні успіхи порівняно з базовим рівнем чи попередніми періодами.

Змістовний аналіз пропаганди про воєнні успіхи охоплює три рівні - тематичний фокус, фреймінг та комунікаційні прийоми. Тематичний фокус включає предмет

пропагандистських повідомлень, увагу до певних тем, становлення та зміни, що відбуваються у медійному порядку денному, тобто так званий адженда-сеттинг (Jowett & O'Donnell, 2015). Фреймінг розглядаються як механізми створення певної рамки сприйняття подій (Entman, 1993; Goffman, 1986). Для цієї частини важливо, як події інтерпретуються, які аспекти реальності підкреслюються, а які замовчуються. Комунікаційні прийоми позначають конкретні техніки, завдяки яким реалізується фреймінг. Це можуть бути риторичні прийоми, зміщення уваги, символічні образи, маніпуляції кількісними показниками, переозначення невдач тощо (Institute for Propaganda Analysis, 1938).

МЕТОДОЛОГІЯ, ДАНІ ТА МЕТОДИ

Процедура і методи

Це дослідження має на меті проаналізувати, **як політичні виклики впливають на російську пропаганду про воєнні успіхи: чи супроводжуються періоди політичних викликів інтенсифікацією пропаганди, чи однаковий цей зв'язок серед різних типів політичних викликів, і також, за умов зафіксованої інтенсифікації, як саме вона змістовно проявляється у пропагандистських повідомленнях.**

Робота процедурально матиме чотири послідовні етапи: попереднє усталення предмету дослідження, кількісний аналіз зв'язку між політичними викликами та інтенсивністю пропаганди, якісний аналіз вибраних кейсів інтенсифікації та фінальна інтеграція результатів.

Використання змішаних методів аналізу дозволяють виявити широкі закономірності й тренди у предметі дослідження за допомогою кількісної його частини, а опісля детальніше розглянути конкретні приклади цих трендів, дослідивши механізми їх прояву за допомогою якісних методів. Звуження роботи до виключно одного із методів не дозволило б або оцінити тенденції зв'язку між досліджуваними змінними, або б обмежило розуміння механізмів цього зв'язку відповідно.

1) Усталення предмету дослідження

Цей етап має на меті емпірично усталити предмет дослідження. Оскільки повідомлення про воєнні успіхи можуть бути як звичайним інформуванням населення про реальний перебіг бойових дій, так і інформаційними маніпуляціями населенням, у роботі спершу перевіряються дві базові передумови. По-перше, *чи має інтенсивність повідомлень про воєнні успіхи варіативність у часі.* По-друге, *чи пов'язані такі зміни інтенсивності із реальною динамікою на фронті.*

Якщо реальні успіхи російської армії пов'язані із інтенсифікацією інформаційних повідомлень про такі успіхи, то інтерпретувати повідомлення як пропагандистську практику - відповідь на політичні виклики - є не переконливим. Перевірка цього зв'язку дозволяє обґрунтувати, чи може обраний показник використовуватися для аналізу пропагандистського конструювання воєнної успішності. Цей етап сприяє забезпеченню валідності вимірювання (measurement validity) у роботі (Adcock & Collier, 2001).

Емпіричне усталення предмету дослідження відбуватиметься у форматі кількісного аналізу: досліджуваний період розділяється на однакові часові інтервали, визначається показник інтенсивності пропаганди протягом кожного із цих періодів та порівнюється із показником воєнних успіхів РФ. Для порівняння використовуватиметься кореляційний

аналіз - кореляційний коефіцієнт Пірсона, який дозволяє оцінити наявність та напрямок статистичного зв'язку між двома змінними.

2) *Кількісний етап дослідження*

Цей етап спрямований на перевірку теоретичних очікувань про зв'язок між політичними викликами та інтенсифікацією пропаганди про воєнні успіхи, тобто пошук проявів зміни комунікаційної стратегії режиму за умов політичних викликів. Ідея полягає у порівнянні інтенсивності пропагандистських повідомлень у періоди політичних викликів та у відносно нейтральні періоди.

Для цього застосовується кількісний контент аналіз із часовим виміром, який дозволяє розробити стандартизовані і відтворювані індикатори інтенсивності пропаганди, працювати з великим масивом даних та здійснювати часовий аналіз динаміки певних типів повідомлень (Coe&Scacco, 2017). Цей етап зосереджується не на інтерпретації наповнення повідомлень, а на їх динаміці та частоті відтворення. Контент-аналіз є релевантним методом, оскільки дозволяє досліджувати систематичні патерни у масовій комунікації та кількісно вимірювати зміни в репрезентації певних категорій повідомлень.

Методом кількісної перевірки зв'язку між політичними викликами та інтенсифікацією пропаганди про воєнні успіхи було обрано використання Fixed Effects Panel Regression оцінену методом Ordinary Least Squares (OLS). Ця регресійна модель дозволяє врахувати особливості датасету, а саме враховує

- 1) панельний cross-sectional (внаслідок наявності 10 окремих ЗМІ) формат даних, представлений для довгого періоду часу (time-series data);
- 2) показники кожного медіа спостерігаються багато разів та залежні між собою, адже кожне медіа має певну редакційну політику, що впливає на висвітлення воєнних успіхів;
- 3) на усі медіа одночасно можуть діяти ефекти, пов'язані із часом конкретного спостереження, тобто береться до уваги загальний інформаційний фон у конкретний період (місяць).

Такі методи, як Pooled Regression чи Random Effects Panel Regression, не дозволили б належним чином врахувати невимірювані індивідуальні особливості об'єктів та залежності всередині даних. Зокрема, значущий F-test for Poolability у побудованих моделях (див. РЕЗУЛЬТАТИ) додатково підтверджує, що Pooled Regression була б недостатньою для цієї структури даних. Перевага використання регресійної моделі на відміну від параметричних чи непараметричних тестів у тому, що вона розглядає не лише періоди до/після виклику, а враховує загальний baseline, як змінюється інтенсивність і в періоди коли викликів не було зафіксовано. Для перевірки результатів регресій також був використаний Wilcoxon signed-rank тест.

3) *Якісний етап дослідження*

Цей етап спрямований на глибший аналіз, як саме пропаганда про воєнні успіхи змістовно адаптується до політичних викликів на основі окремих кейсів подій-викликів. Методологічною основою є якісний контент аналіз за Mauging (2000), тобто покроковий, прозорий rule-guided аналіз текстів, який дозволяє відстежити зміни у змісті пропагандистських повідомлень за умов політичних викликів і якісно їх інтерпретувати. Логіка аналізу є комбінованою дедуктивно-індуктивною. Дедуктивна частина складається із наперед визначених вимірів аналізу, що були сформовані на основі теоретичної літератури та попередніх досліджень пропаганди, - тематичний фокус (адженда сеттинг), фреймінг, комунікаційні прийоми (Burda & Bundzíkova, 2025; Da San Martino et al., 2019; Field et al., 2018). Індуктивна частина полягає в тому, що конкретні категорії всередині кожного із трьох вимірів не задаються повністю наперед, а уточнюються під час ітеративного читання і кодування матеріалів. Комбінований якісний контент аналіз попередньо неодноразово застосовувався у дослідженнях російської пропаганди (Burda & Bundzíkova, 2025; Mogos et al., 2022), тож цей метод дозволяє сформувати кращі теоретичні очікування для аналізу.

Для якісного дослідження обрано по одному кейсу політичного виклику із кожного типу, що підтвердять сприяння інтенсифікації пропаганди про воєнні успіхи. Такий підхід дозволяє дослідити можливі реакції пропаганди у випадках різних політичних викликів, а також помітити різницю між цими проявами. Детальніші кейс-стаді досліджують, внаслідок яких змістових змін у новинах про воєнні успіхи відбувається інтенсифікація публікацій, зокрема як змінюється тематичний фокус, фреймінг воєнних дій та які комунікаційні прийоми застосовуються в їх описі. Також для аналізу кожного кейс-стаді використовується дескриптивна інформація із кількісного етапу дослідження, наприклад про загальну кількість публікацій, кількість публікацій про війну, показники інтенсифікації для конкретного виклику.

Одиницею аналізу є кожен окремий пост ЗМІ у періоди до та після виклику, проаналізований через три вищезазначені виміри. У процесі кодування використовувалися як наперед задані категорії на основі теоретичної літератури про пропаганду (Burda & Bundzíkova, 2025; Da San Martino et al., 2019; Field et al., 2018), так і унікальні категорії, сформовані у процесі аналізу. Процес кодування відбувався ітеративно, певні категорії у вимірах об'єднувалися, трансформувалися. Для заданих наперед категорій у вимірі комунікаційних проявів особливо важливою була робота Da San Martino et al. (2019), у якій автори виділяють та детально описують 18 технік пропаганди, наприклад використання слів із сильним емоційним забарвленням (loaded language), name calling or labeling

(навішування ярликів), *reductio ad hitlerum* (порівняння ідеї із ненависним групами), *flag-waving* (використання патріотизму чи групової приналежності).

4) *Інтеграція результатів*

Фінальний етап передбачає синтез кількісних та якісних результатів, на основі якого будуються висновки про зв'язок політичних викликів та пропаганди про війнні успіхи на кейсі авторитарного режиму в РФ протягом 2022-2025 років.

Дані

Часовий горизонт дослідження охоплює період червень 2022 - жовтень 2025. Червень 2022 року обрано як стартову точку через відносну стабілізацію лінії фронту, а також завершення початкового етапу інформаційної мобілізації. Кількісний аналіз проводитиметься на мові програмування Python, за допомогою її вбудованих функцій та існуючих бібліотек.

У дослідженні пропаганда режиму операціоналізується через повідомлення новинних онлайн-медіа - ретрансляторів прокремлівських наративів та інструментів поширення пропаганди. Переважна більшість російського медійного простору перебуває під прямим (державні ЗМІ) або опосередкованим (приватні ЗМІ у власності російських еліт) контролем держави, що проявляється у впливі на редакційну політику, структуру наративів, тематичні обмеження та цензуру окремих питань (Kiriya, 2019).

Аналіз інформації зі ЗМІ додає дослідженню певних обмежень. По-перше, вони функціонують як інституційні транслятори прокремлівських наративів, однак не обов'язково отримують прямі інструкції щодо кількості або змісту конкретних публікацій. Відтворення пропагандистських повідомлень може відбуватися через систематичне використання офіційних інформаційних приводів, зокрема заяв політичного керівництва та щоденних зведень МО РФ. У процесі якісного аналізу додаткову увагу звернено на джерела інформації про війнні дії, що підтвердило часті посилання на заяви перших осіб РФ та МО РФ.

По-друге, аналіз інформаційних матеріалів не дозволяє виміряти реальні ризики для режиму, сприйняття населення, рівень опозиційності чи делегітимації. Дослідження вимірює не об'єктивний рівень загроз режиму, а їхню публічну видимість у контрольованому інформаційному просторі. Відповідно, результати інтерпретуються як зміни в комунікаційній стратегії, а не як прямий показник рівня суспільної напруги.

Для аналізу обрано найпопулярніші російські загальнонаціональні текстові онлайн-медіа, які мають повноцінні редакції та регулярно публікують новинний контент. Текстові статті обрані як основний формат даних через зручність, можливість систематичної

обробки їх великих масивів. Попри те, що телебачення залишається головним джерелом новин для більшості росіян (65% найчастіше дізнаються новини з ТВ), Інтернет теж є поширеним джерелом - 60% читають новини онлайн щодня (LevadaCenter, 2024). Зокрема росіяни читають новини у соціальних мережах, Інтернет-виданнях, Telegram-каналах. Класичні Інтернет-видання є зручнішим джерелом для дослідження державної пропаганди, адже вони є більш контрольованими для держави, мають централізовану структуру і конкретних авторів, редакційну політику, та їх контент за тематикою та фреймами значною мірою відтворює телевізійну пропаганду (Alyukov, 2024).

Для відбору медіа використовувалися 6 незалежних рейтингів популярності російських онлайн-ЗМІ, сформованих як російськими, так і міжнародними сервісами у період 2022-2025 років, тобто за час активної фази війни (MLG, 2025; Public Opinion Foundation, 2023; Similarweb, n.d.; VseSMI, n.d.; W3Newspapers, n.d.; Yandex Dzen, n.d.). Із попереднього списку були видалені локальні регіональні медіа (наприклад, ura.news), щоб забезпечити порівнюваність видань, та новинні агрегатори (наприклад, rambler.ru, mail.ru), які майже не створюють власного унікального контенту. До вибірки були включені всі сайти, які входили до топ-3 принаймні одного з рейтингів, загалом 11 онлайн-медіа: Vesti.ru, RBC.ru, KP.ru, RT.ru, RIA.ru, Lenta.ru, RG.ru, Gazeta.ru, Iz.ru, Kommersant.ru, Vedomosti.ru. Цей перелік сукупно включає понад 80% згаданих ЗМІ у топ-10 усіх рейтингів, тож дозволяє розглядати вибірку як репрезентативну для аналізу вагової частини російського новинного простору. У процесі аналізу із датасету були вилучені повідомлення ЗМІ “Ведомости”, чия динаміка повідомлень про воєнні успіхи значно відрізнялася від інших, і цим самим сильно викривляла результати аналізу (детальніше причини описані у розділі “Результати”). Для більш репрезентативного аналізу подальше дослідження відбувалося на основі даних із 10 ЗМІ.

До аналізу включався лише текстовий контент; візуальні матеріали (зображення, відео) не враховувалися. Збір даних для аналізу відбувався з офіційних Telegram-каналів відповідних медіа за допомогою функцій вбудованих у сам додаток. Хоча Telegram-канали не відтворюють повний обсяг контенту сайтів ЗМІ, вони публікують скорочені версії найважливіших матеріалів і мають значні аудиторії. Вони розглядаються як ретранслятори ключових новинних повідомлень і дозволяють фіксувати редакційні пріоритети. Наприклад в офіційному описі свого Telegram-каналу РБК (2024) називає його джерелом “найважливіших новин, тільки перевіреної інформації”, а медіа Коммерсантъ (2022) пише про запуск свого Telegram-каналу: “Telegram-канал видавничого дому «Коммерсантъ» змінив формат, і тепер у ньому ще більше оперативних новин, які виходять як удень, так і вночі. Завдяки «Ъ» ви завжди будете в курсі найважливіших та найактуальніших подій... Окрім термінових новин, підписникам каналу доступні ексклюзивні коментарі експертів і новинні дайджести.”

Індикатором інтенсивності пропагандистських повідомлень є в нормований показник їх частоти - кількість повідомлень про військові успіхи/загальна кількість новинних повідомлень конкретного ЗМІ - за період часу. У випадку аналізу загальної тенденції інформаційного середовища використовувалося усереднене значення інтенсивності серед усіх ЗМІ. Такий показник дозволяв зрівноважити вплив кожного ЗМІ та не викривати результати на користь певних ЗМІ із порівняно значно більшої загальною кількістю повідомлень. Визначення повідомлень про успіх відбувалося за алгоритмом:

1) Словниковий підхід та порогова класифікація повідомлень про війну

Завдяки широкому переліку джерел новинних повідомлень та довгому досліджуваному періоду, обсяг наявних даних має великий об'єм (майже 1 млн. повідомлень). Тож першим етапом визначення повідомлень про успіхи армії РФ є етап фільтрації, що мінімізував обчислювальне навантаження. На основі типових російських новин про російсько-українську війну досліджуваного періоду, був сформований словник із словами-маркерами (різними їх формами), які можуть вказувати на відповідну тематику. Такими маркерами є наприклад російські варіанти слів “спеціальна воєнна операція”, “армія”, “БПЛА”, “звільнили” (“освободили” - типова лексика у повідомленнях про захоплення українських населених пунктів) тощо. Повний словник доступний у Додатку 1. Ті повідомлення, що містили принаймні 2 маркери класифікувалися як повідомлення про російсько-українську війну.

2) Класифікація та категоризація теми “воєнні успіхи”

Наступним кроком є виділення повідомлень про воєнні успіхи серед повідомлень про війну. Для цього використовувалася класифікація повідомлень відкритою великою мовною моделлю GPT-OSS 20B від компанії OpenAI (OpenAI, n.d.). Попередні дослідження показують, що великі мовні моделі можуть досягати високої якості в задачах текстового анотування та в окремих випадках конкурувати з людськими анотаторами за точністю та узгодженістю (Hamerlik et al., 2024; Gilardi et al., 2023). Конкретна модель, використана у цьому дослідженні, була обрана через свою доступність, тож її застосування є одним із обмежень роботи. Проте задля забезпечення якісних результатів дотримані рекомендації по ефективному застосуванню великих мовних моделей як асистента-кодера із досліджень Törnberg (2024), Hamerlik (2024), зокрема консистентність в інструкціях, фіксовані параметри генерації, логування всіх запитів/відповідей, а також перевірка якості на ручній вибірці. Використаний промпт знаходиться у Додатку 2.

Кожне повідомлення окремо проаналізоване моделлю та отримало такі лейбли:

- Is_success - true or false: чи на думку моделі у повідомленні йдеться про успіх армії РФ, конкретні правила, що вважати успіхами чітко прописані у промпті згідно з описом поняття “воєнних успіхів” частині “Концептуалізація”.
- Confidence - clear_success, ambiguous, no_success: наскільки очевидними є фактори, що вказують на is_success
- Category_if_success - якщо Is_success = True: до якої категорії належить це повідомлення.

Варіанти категорій задані наперед на основі попереднього аналізу пулу повідомлень про воєнні успіхи: інформаційна перевага, наступ і тиск, ОПК і нові розробки, ППО перехоплення, наслідки ударів, втрати України, територіальні успіхи, удари по Україні, знищення техніки ЗСУ, інше. Категорії не є взаємовиключними, модель також може обрати кілька категорій, якщо це буде доречним. Повідомлення вважається повідомленням про успіх, якщо хоча б 1 абзац у ньому повідомляє про “здобуток” армії РФ. Це правило є важливим через поширену практику деяких Telegram-каналів писати короткі підсумки кількох новин одним повідомленням, типу “головне за день/станом на ранок/за ніч”.

3) *Оцінка надійності кодування*

Аби перевірити якість кожного з попередніх етапів, після закінчення кожного була проведена валідація надійності кодування через ручну перевірку на простій випадковій вибірці повідомлень. Вибірка щоразу включала 400 випадкових повідомлень. Для визначення необхідної величини вибірки застосовувалася стандартна формула оцінки частки в генеральній сукупності. Врховуючи необхідні фактори частки помилок $p=0.5$ (за відсутності інформації про кількість помилок дає максимальний розмір вибірки), довірчий рівень 95% та допустимої похибки $\pm 5\%$, необхідний мінімальний розмір вибірки становить $n = 385$ повідомлень. Поправкою на кінцеву сукупність знехтувано через великий обсяг генеральної сукупності (понад 100 000 на кожному етапі). Поріг, за якого автоматизований метод вважатиметься прийнятним, становить 10% відхилення від результатів ручного кодування вибірки. У разі перевищення цього порогу передбачалося доопрацювання словника/уточнення інструкції для LLM та повторна перевірка.

Операціоналізація понять

Операціоналізацією воєнного успіху російської армії завдяки своїй важливості на полі бою, а також доступності вимірювань показника у дослідженні є контроль над територією. Оперативними воєнними успіхами можуть вважатися різні категорії здобутків - захоплені території, знищені ворожі військові, техніка чи об’єкти, здобуття важливої інформації. Водночас більшість із таких успіхів не є об’єктивно вимірюваними поняттями або інформація про їх реалістичність відсутня у публічному просторі чи бракує можливості її перевірити. Показником, який регулярно відслідковується незалежними джерелами

протягом усього періоду повномасштабної війни, є зміна лінії фронту, тобто фактично просування кожної зі сторін (DeepState, n.d., Institute for the Study of War, n.d.). Територіальний контроль є одним із ключових показників успішності, адже часто військові дії по знищенню техніки, захоплення противника спрямовані саме на фізично просування війська вперед. Також російське керівництво неодноразово артикулювало своє бажання захопити конкретні українські території та подавало це як одну з цілей війни (Institute for the Study of War, 2026; Putin, 2022).

Дані про кількість захоплених територій за день регулярно публікує аналітичний проєкт DeepState, які позиціонують себе є об'єктивне джерело про зміну лінії фронту (Погорілий & Костеж, 2025). Вони верифікують інформацію із багатьох джерел, як технічних (супутникові знімки), так і людських (свідчення військових та цивільних, що перебувають на території поблизу лінії бойового зіткнення (ЛБЗ)). Щоденні оновлення розташування лінії фронту доступні через публічне API.

Політичні виклики у цьому дослідженні - події, які потенційно підривають суспільну підтримку режиму, його здатність мобілізувати ресурси, адже ставлять під сумнів образ сили, компетентності або ефективності влади (із секції “Концептуалізація” розділу “Аналітична рамка”).

Для емпіричної операціоналізації викликів застосовується подієвий підхід, тобто викликом є певна подія, із зафіксованою конкретною датою початку. Викликом може бути, як одномоментна подія, так і подія, яка триває довший період часу - до кількох тижнів (наприклад контрнаступальні операції Сил Оборони України (СОУ)). Для дослідження важливий не сам момент виклику, а його подальший вплив на інформаційне середовище, тож різницею між короткотривалими та довготривалими викликами нехтується. Досліджуваними періодами до та після виклику є відповідні три доби, тобто загалом 6 діб навколо виклику. Першою добою періоду після виклику вважається день події виклику. Такий короткий період було обрано враховуючи динамічність інформаційного простору та фокус дослідження на конкретній підтримці.

У роботі виділяються 5 типів політичних викликів:

1) **Контрнаступальні дії противника** - події, що вказують на втрату ініціативи на полі бою на конкретних напрямках чи усій лінії фронту. До цієї категорії належать успішні контрнаступальні операції СОУ, українська операції на Курщині (територія РФ). Дати таких подій визначаються на основі відкритих даних про хронологію бойових дій (Institute for the Study of War, n.d.; Deep State UA. n.d.), офіційних заяв сторін.

2) **Незахищеність всередині РФ** - удари/напади в глибині території РФ, віддалено від лінії фронту, що (ймовірно) були здійснені противником. Такими подіями

можуть бути ураження військових об'єктів, за яку публічно взяли на себе відповідальність представники СОУ (наприклад, Операція Служби Безпеки України “Павутина”, перші ураження російської нафтопереробної промисловості далекобійними дронами), напади на військові еліти чи наближених до війська/Кремля людей (замах на Захара Прілепіна, вбивство генерала Ігоря Крилова). Інформація про такі події фіксується в російських національних та міжнародних ЗМІ.

3) **Внутрішньополітичні виклики** - події, що демонструють внутрішню нестабільність або ставлять під сумнів контроль Кремля чи його можливість захищати громадян, прийняття режимом непопулярних рішень. Прикладами таких подій може бути оголошення часткової мобілізації у вересні 2022, “бунт” Євгенія Пригожина у червні 2023, теракт у Crocus City Hall у березні 2024. Інформація про такі події фіксується в російських національних та міжнародних ЗМІ.

4) **Економічні виклики** - події або різкі зміни певних економічних показників внаслідок подій, які можуть викликати невдоволення громадян або бути індикаторами неефективного керівництва країною. До цієї категорії можуть належати запровадження масштабних пакетів санкцій, знецінення російського рубля відносно долара США, різке падіння цін на російську нафту тощо. Відбір цих подій здійснюється на основі відкритих макроекономічних даних (наприклад офіційного курсу валют Московської біржі або Центрального банку РФ) чи офіційних рішень міжнародних органів щодо санкцій.

5) **Міжнародні політичні події чи рішення, які суперечать стратегічним інтересам РФ.** Наприклад розширення НАТО, внаслідок приєднання Фінляндії та Швеції, надання Україні та Молдові статусів кандидатів на членство в ЄС, різке погіршення стосунків РФ з Азербайджаном після збиття азербайджанського літака російською ППО.

Повний перелік подій із зазначенням дат і типології подано у Додатку 3 до роботи. Події добираються за критерієм їхньої потенційної релевантності для легітимаційної стабільності режиму та широкої медійної видимості.

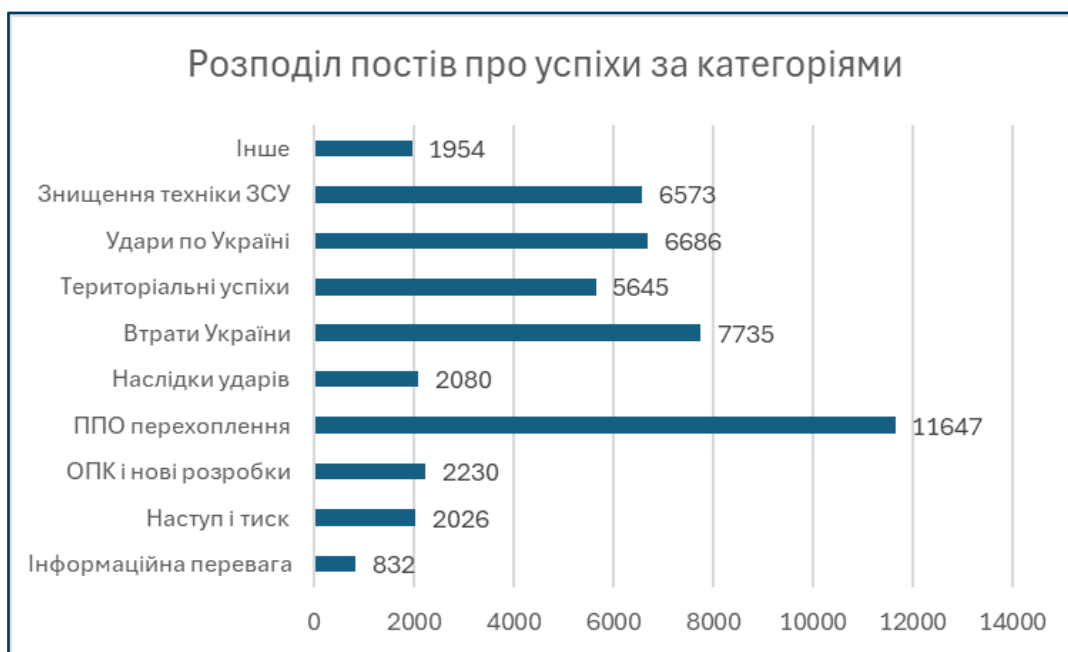
РЕЗУЛЬТАТИ

Визначення інтенсивності пропагандистських повідомлень

Усі дані із Телеграм-каналів ЗМІ були вивантажені через вбудовану функцію додатка “скачати історію повідомлень” у січні 2026, тобто якщо певні повідомлення були змінені чи видалені адміністраторами каналів раніше, ці дані втрачено. Під час проведення дослідження канали налічували від 62 тис. до 3,2 млн. підписників. Усі досліджувані ЗМІ активно публікували новини у Телеграм-каналах у період проведення дослідження, загалом було вивантажено 962 019 унікальних текстових постів із 11 каналів (пости без тексту, а також дублікати були видалені). Кожне зі ЗМІ публікувало в середньому від 251 до 809 постів за тиждень, а загальна середня кількість публікацій за тиждень в усіх ЗМІ складає - 5435.

Етап словникового підходу із пороговою класифікацією застосовувався на усіх постах датасету. Ним було виділено 108 166 постів, які містили слова пов’язані із війною чи Україною, тобто приблизно 11,2% з усіх повідомлень. Рандомізовану вибірку у 400 повідомлень, у яких був знайдений 1 термін чи не знайдено жодного, було перевірено вручну, аби переконатися, що словник якісно фільтрує та відбирає усі пов’язані з війною повідомлення. Серед перевірених всього 3 повідомлення (0,75%), дотичні до теми війни, не були прокласифіковані такими. Водночас у них була дуже загальна лексика і лише з контексту ставало зрозуміло, що йдеться про “СВО”, тому ця похибка допустима. Серед постів із лексикою зі словника була незначна частка тих, що змістовно не стосуються війни, проте лексично у них траплялися пов’язані терміни. Такі публікації були відфільтровані у наступному етапі і не були промаркованими “про успіхи”.

Класифікація та категоризація тем за допомогою великої мовної моделі GPT-OSS 20B виділила 47 408 публікацій про воєнні успіхи (`is_success=true`), це приблизно 4,93% від усіх повідомлень зібраних повідомлень. Ручна перевірка вибірки повідомлень пролейблених як “про воєнні успіхи” показала відхилення від ручного кодування 7,25%, а для вибірки повідомлень пролейблених не про успіхи цей показник становив 4,25%, що є допустимими відхиленнями. На зображенні 1 графік, створений за допомогою Python-коду, демонструє тематичний розподіл проаналізованих повідомлень про успіхи.

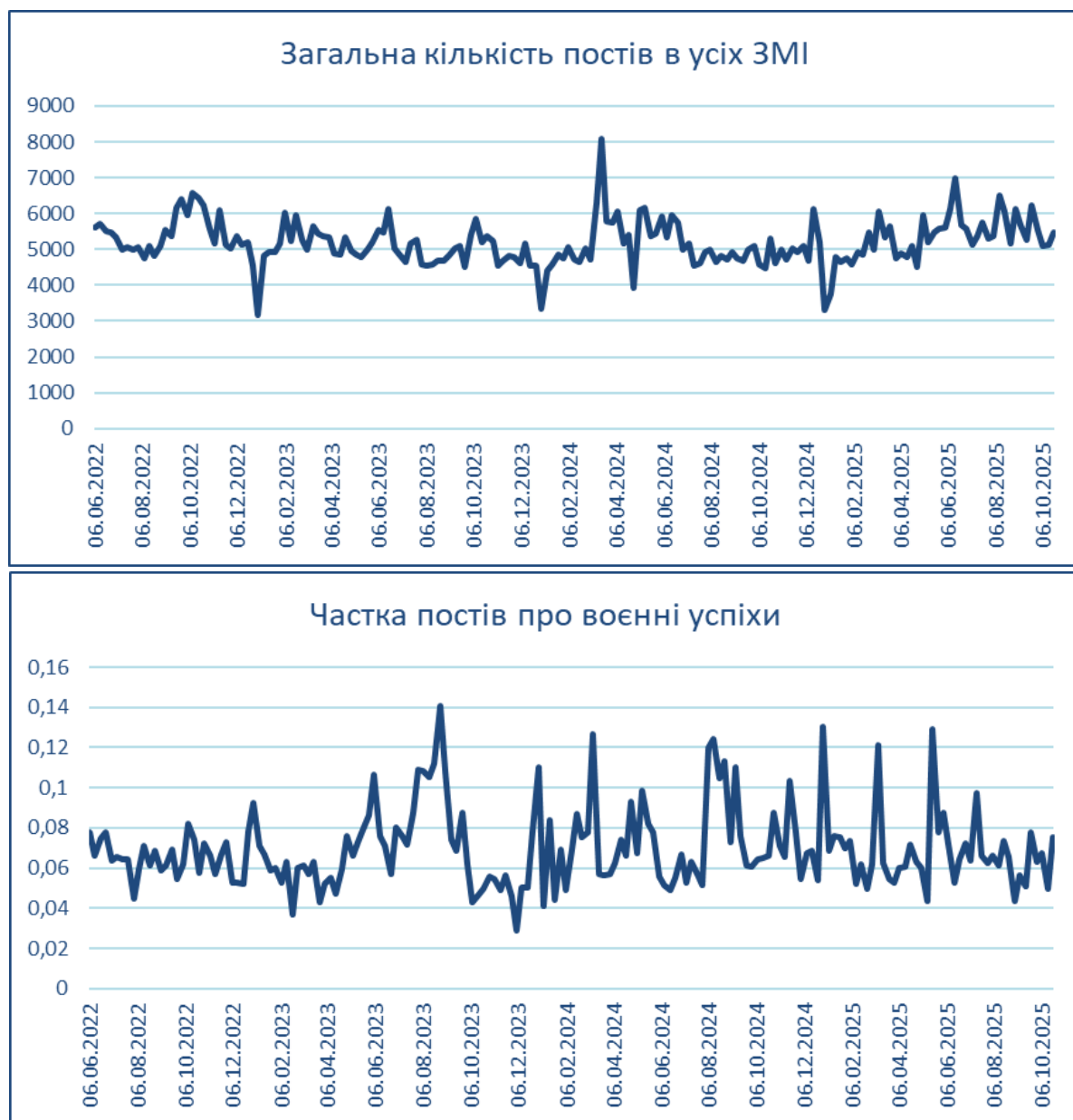
Зображення 1 - Розподіл постів “про воєнні успіхи” за категоріями (невзаємовиключними)

Після перевірки інтенсивності повідомлень про успіхи серед усіх ЗМІ було виявлено одне медіа - “Ведомости”, чия динаміка значно відрізнялася від інших ЗМІ, а також погіршувала якість середнього показника інтенсивності, адже через низьку кількість повідомлень про успіхи на полі бою (всього 600 за весь період дослідження) інтенсивність повідомлень багатьох досліджуваних періодів до/після викликів дорівнювала 0. Наприклад середня інтенсивність повідомлень про воєнні успіхи серед інших ЗМІ - 0,07, а для Ведомостей цей показник складає 0,01. Як наслідок, це ЗМІ було прибрано з аналізу для більш репрезентативних результатів.

Усталення предмету дослідження

Дескриптивна статистика інтенсивності

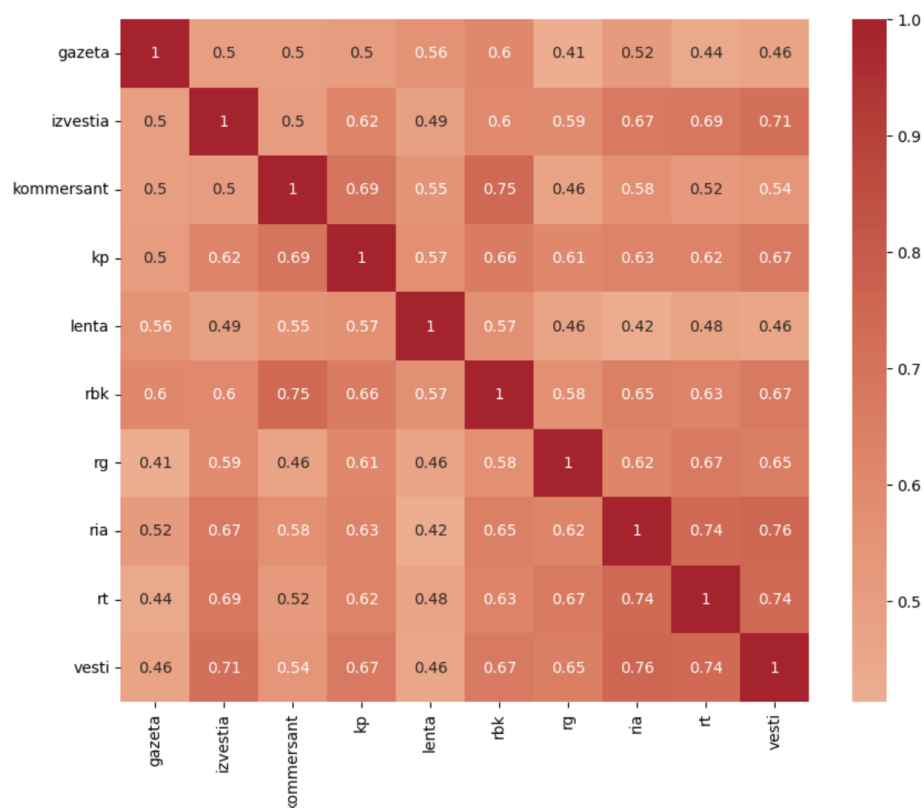
Для попереднього аналізу інтенсивності пропагандистських повідомлень увесь датасет був розділений на тижневі інтервали. На зображенні 2 (створено за допомогою Python-коду) показані коливання потижневої загальної кількості публікацій у ЗМІ, а також показник інтенсивності пропаганди - середня частка публікацій про воєнні успіхи серед усіх ЗМІ. Ця дескриптивна статистика інтенсивності підтверджує відсутність сталої динаміки показника інтенсивності, адже візуально чітко видні постійні коливання: як довгі періоди, коли показник тримається значно вище середнього значення - 0,0695, так і окремі різкі зростання чи спадання. Така динаміка вказує на наявність певних факторів, які впливають на зміну інтенсивності.

Зображення 2 - Загальна потижнева кількість постів у ЗМІ та частка постів про війнні успіхи

Порівняння динаміки серед ЗМІ

Також була проведена перевірка подібності динаміки пропаганди у різних ЗМІ. Зображення 3 (створено за допомогою Python-коду) демонструє кореляційну матрицю між парами досліджуваних ЗМІ, де кореляція рахувалася на основі змін інтенсивності відносно попереднього періоду (тижня). Високі значення кореляції між ЗМІ свідчать про те, що зростання або зниження інтенсивності в одному медіа часто супроводжується аналогічною зміною в іншому. Середнє значення кореляції між ЗМІ - 0,59. Це може свідчити про певну скоординованість інформаційної політики у темі війнних успіхів.

Зображення 3 - Матриця кореляцій змін у інтенсивності пропаганди серед досліджуваних ЗМІ

Зв'язок між інтенсивністю пропаганди про воєнні успіхи та реальними успіхами російської армії

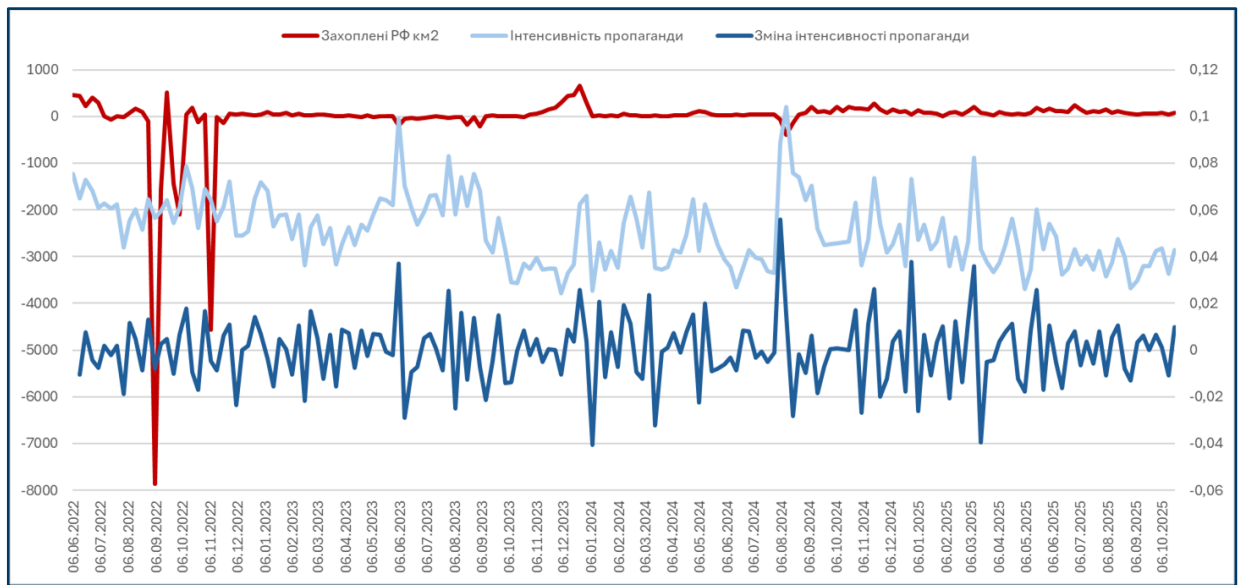
Для перевірки зв'язку інтенсивності повідомлень про воєнні успіхи в інформаційному просторі із реальними успіхами російської армії був обраний період потижнево, що допоможе уникнути можливого шуму серед денних показників, а також згладить можливі короточасні запізнення відображення реальних змін ЛБЗ у публічному просторі. Дані проєкту DeepState були агреговані до показника - кількість захоплених армією РФ км² за тиждень. Площа втрачена військами РФ, як на території України, так і на території РФ, фіксувалася із від'ємним значенням.

Інтенсивність пропаганди була операціоналізована двома різними змінними - відносною часткою повідомлень про воєнні успіхи, а також зміною цього показника, порівняно із попереднім тижнем. Розглядати зміну варто, щоб проаналізувати зміни рівня пропаганди відносно зміни лінії фронту, а не лише через різницю із умовним baseline.

Кореляція захоплених РФ км із інтенсивністю пропаганди = -0,09 (p-value=0,2).

Кореляція захоплених РФ км із змінною інтенсивності пропаганди = 0,05 (p-value=0,49).

Візуально кореляція представлена на зображенні 4 (створено за допомогою Excel).

Зображення 4 - Візуальна демонстрація значень, на основі яких рахувався показник кореляції

Низькі значення кореляції та їхня низька статистична значущість є аргументом на користь того, що інтенсивність постів про війнні успіхи російської армії не відповідає реальним успіхам, тож такі повідомлення не відіграють роль інформування населення і можливо припустити, що вони можуть відігравати роль пропагандистських маніпуляцій.

Було також враховано, що у повідомленнях про війнні успіхи можливий лаг, якщо вони повідомляють про реальні події на фронті, тобто що повідомлення про успіхи з'являються не одночасно із просуваннями на фронті, а затримуються і публікуються опісля. У Додатку 4 можна знайти результати цього аналізу, усі показники кореляції $< 0,06$, тобто не суперечать вищезазначеним висновкам.

Отже, на основі емпіричних даних доведено наявність систематичного і статистично значущого розриву між реальними війнними здобутками армії РФ та їх зображенням у ЗМІ. Відповідно, досліджувані повідомлення в інформаційному просторі не виконують роль інформування населення, а можуть виступати інструментами російської пропаганди. Цей висновок дозволяє емпірично усталити предмет дослідження, а саме цілеспрямовану пропаганду про війнні успіхи, інтенсивність і зміст якої можуть змінюватися залежно від політичних викликів для режиму.

Кількісний етап дослідження

Наступним кроком роботи є перевірка теоретичних очікувань 1 і 2, які - як зазначалося вище - формуються так:

ТО1: Політичні виклики сприяють інтенсифікації пропаганди про війнні успіхи.

TO2: Існують окремі категорії політичних викликів, які з більшою ймовірністю провокують інтенсифікацію пропаганди про воєнні успіхи.

Для перевірки TO1 було побудовано Модель 1 - Fixed Effects Panel Regression оцінену методом Ordinary Least Squares (OLS). Залежною змінною у ній є **success_share** - частка повідомлень про успіхи у конкретному медіа в конкретний день. Незалежною - бінарна змінна **any_challenge**, яка дорівнює 1 протягом 3 днів із моменту початку кожного досліджуваного виклику. Тобто модель пояснює, як змінюється частка повідомлень про успіхи в конкретному медіа в цей день під впливом виклику. Модель також містить декілька контрольних змінних:

log_total_posts - логарифмізована загальна кількість повідомлень у конкретному ЗМІ у день;

weekend - бінарна змінна, що позначає вихідні дні, оскільки на вихідні загальна редакційна політика певних ЗМІ може відрізнятися (наприклад присутня публікації підсумків тижня);

holiday - бінарна змінна holiday, яка позначає пам'ятні для РФ дати, коли військова тема бути більш актуальною, ніж зазвичай, наприклад День захисника вітчизни 23 лютого, День перемоги - 9 травня.

Модель 1 показує, що наявність кореляційного зв'язку між періодами політичних викликів та статистично значущим зростанням частки повідомлень про воєнні успіхи. Коефіцієнт для змінної any_challenge становить 0,0094 і є статистично значущим на рівні $p = 0,0017 < 0,01$. Це означає, що за наявності політичного виклику частка повідомлень про воєнні успіхи в середньому зростає приблизно на 0,94 відсоткового пункту, порівняно з періодами без зафіксованого виклику, за контролю загальної кількості публікацій, вихідних, святкових днів, відмінностей між медіа та місячних часових ефектів. Оскільки середня кількість публікацій за день у досліджуваних ЗМІ становить від 36 до 116 постів, коефіцієнт any_challenge можна інтерпретувати як приблизно 0,34 - 1,09 додаткового повідомлення про воєнні успіхи на день для одного ЗМІ за наявності політичного виклику. У сукупності по всьому досліджуваному медійному простору це відповідає приблизно 7 додатковим повідомленням на день, за інших рівних умов. **Отже, результат підтримує теоретичне очікування про те, що політичні виклику сприяють інтенсифікації пропаганди про воєнні успіхи.**

Таблиця 1 - Результати Моделі 1.

PanelOLS Estimation Summary

Dep. Variable:	success_share	R-squared:	0.0757
Estimator:	PanelOLS	R-squared (Between):	-0.5792
No. Observations:	12390	R-squared (Within):	0.0698
Cov. Estimator:	Driscoll-Kraay	R-squared (Overall):	-0.0745
		Log-likelihood	2.108e+04
Entities:	10	F-statistic:	252.60
Avg Obs:	1239.0	P-value	0.0000
Min Obs:	1239.0	Distribution:	F(4,12336)
Max Obs:	1239.0		
Time periods:	1239	F-statistic (robust):	54.390
Avg Obs:	10.0000	P-value	0.0000
Min Obs:	10.0000	Distribution:	F(4,12336)
Max Obs:	10.0000		

Parameter Estimates

	Parameter	Std. Err.	T-stat	P-value	Lower CI	Upper CI
Intercept	0.1641	0.0123	13.308	0.0000	0.1399	0.1883
any_challenge	0.0094	0.0030	3.1474	0.0017	0.0036	0.0153
log_total_posts	-0.0231	0.0028	-8.2725	0.0000	-0.0286	-0.0176
holiday	-0.0063	0.0058	-1.0904	0.2756	-0.0177	0.0050
weekend	0.0125	0.0025	4.9579	0.0000	0.0076	0.0175

F-test for Poolability: 106.16

P-value: 0.0000

Distribution: F(49,12336)

Included effects: Entity, Other Effect (month_year)

Model includes 1 other effect

Other Effect Observations per group (month_year):

Avg Obs: 302.20, Min Obs: 250.00, Max Obs: 310.00, Groups: 41

Водночас відносно невисокий Within R² свідчить, що політичні виклики є лише одним із чинників, пов'язаних із динамікою пропаганди про воєнні успіхи, але існують інші можливі фактори впливу на інтенсивність пропаганди, наприклад стосунки ЗМІ з режимом

та їх політика по висвітленню бойових дій, інші важливі інформаційні приводи, діяльність еліт, вимоги вищого керівництва щодо інформаційної адженди.

Вплив контрольної змінної `log_total_posts` на інтенсифікацію пропагандистських повідомлень має негативний і значущий коефіцієнт: у дні з більшою загальною кількістю публікацій частка повідомлень про успіхи є нижчою. `weekend` має позитивний і значущий коефіцієнт: на вихідних частка повідомлень вища приблизно на 1,25 відсоткового пункту, що може бути пов'язаним із редакційними практиками випуску матеріалів у ЗМІ, наприклад регулярними рубриками-узагальненнями на кшталт “підсумки тижня” на вихідних. `holiday` не є статистично значущою, тобто модель не дає підстав говорити про окремий ефект святкових днів.

Для перевірки TO2 було побудовано Модель 2 із аналогічною **`success_share`** як залежною змінною, а також аналогічними контрольними змінними як і в Моделі 1. Проте, оскільки це TO має на меті проаналізувати вплив різних типів політичних викликів на інтенсивність пропаганди, для кожного типу виклику створена окрема бінарна змінна, яка дорівнює 1 протягом 3 днів із моменту початку кожного виклику цього типу. Тобто модель пояснює, як змінюється частка повідомлень про успіхи в конкретному медіа в цей день під впливом виклику конкретного типу. Змінні типів викликів:

`economic_period` - для економічних викликів;

`counteroffensive_afu_period` - для контрнаступів COY;

`internal_period` - для внутрішніх викликів;

`internal_insecurity_period` - для тих, що вказують на незахищеність всередині РФ;

`international_strat_period` - для пов'язаних із міжнародними політичними рішеннями, які суперечать інтересам РФ.

Таблиця 2 - Результати Моделі 2.

PanelOLS Estimation Summary

Dep. Variable:	success_share	R-squared:	0.0768
Estimator:	PanelOLS	R-squared (Between):	-0.5683
No. Observations:	12390	R-squared (Within):	0.0699
Cov. Estimator:	Driscoll-Kraay	R-squared (Overall):	-0.0720
		Log-likelihood	2.108e+04
Entities:	10	F-statistic:	128.31
Avg Obs:	1239.0	P-value	0.0000
Min Obs:	1239.0	Distribution:	F(8,12332)
Max Obs:	1239.0		
Time periods:	1239	F-statistic (robust):	29.365
Avg Obs:	10.0000	P-value	0.0000
Min Obs:	10.0000	Distribution:	F(8,12332)
Max Obs:	10.0000		

Parameter Estimates

	Parameter	Std. Err.	T-stat	P-value	Lower CI	Upper CI
const	0.1626	0.0119	13.638	0.0000	0.1392	0.1860
economic_period	0.0079	0.0040	1.9778	0.0480	7.051e-05	0.0157
counteroffensive_afu_period	0.0158	0.0044	3.6081	0.0003	0.0072	0.0244
internal_period	0.0002	0.0075	0.0298	0.9763	-0.0145	0.0149
international_strat_period	0.0161	0.0058	2.7708	0.0056	0.0047	0.0275
internal_insecurity_period	0.0082	0.0063	1.2961	0.1950	-0.0042	0.0206
log_total_posts	-0.0227	0.0027	-8.411	0.0000	-0.0280	-0.0174
holiday	-0.0066	0.0058	-1.148	0.2508	-0.0180	0.0047
weekend_1	0.0128	0.0025	5.1586	0.0000	0.0079	0.0177

F-test for Poolability: 106.01

P-value: 0.0000

Distribution: F(49,12332)

Included effects: Entity, Other Effect (month_year)

Model includes 1 other effect

Other Effect Observations per group (month_year):

Avg Obs: 302.20, Min Obs: 250.00, Max Obs: 310.00, Groups: 41

Результати моделі 2 показують, що найсильніший і статистично значущий зв'язок спостерігається для викликів, пов'язаних із міжнародними політичними рішеннями ($\beta = 0,0161$; $p = 0,0056$) та контрнаступальних дій ЗСУ ($\beta = 0,0158$; $p = 0,0003$): у такі періоди частка повідомлень про воєнні успіхи зростає приблизно на 1.6 відсоткового пункту. Економічні виклики також мають позитивний і статистично значущий, хоча слабший зв'язок ($\beta = 0,0079$; $p = 0,0480$). Натомість внутрішньополітичні виклики та виклики внутрішній безпеці не демонструють статистично значущого зв'язку з інтенсифікацією повідомлень про воєнні успіхи. **Це свідчить на користь Т02 та показує, що окремі категорії політичних викликів, такі як контрнаступальні дії СОУ, неприхильні до РФ міжнародні події, а також слабшим чином економічні виклики, з більшою ймовірністю провокують інтенсифікацію пропаганди про воєнні успіхи.**

Модель 2, як і модель 1, має низький Within R^2 та демонструє подібний ефект контрольних змінних. Водночас результати моделі дозволяють виявити важливу відмінність у реакції пропаганди на різні типи політичних викликів. Найсильніше інтенсифікація проявляється у відповідь на зовнішні та військово-стратегічні загрози, натомість виклики, пов'язані з внутрішньою безпековою і політичною ситуацією не демонструють статистично значущого зв'язку із кількістю повідомлень про воєнні успіхи. Це може свідчити, що така пропаганда використовується режимом насамперед як інструмент компенсації зовнішніх викликів легітимності, коли під загрозою опиняється образ військової спроможності РФ, її геополітичного впливу чи контролю над перебігом війни.

Для перевірки результатів регресій Моделі 1 та Моделі 2 був додатково проведений Wilcoxon signed-rank тест, результати якого підтримують отримані за допомогою регресій висновки. Опис тесту та результати представлені у Додатку 5.

Якісний етап дослідження

Кількісний аналіз продемонстрував наявну інтенсифікацію пропагандистських повідомлень про воєнні успіхи у періоди політичних викликів, проте він не дозволяє пояснити механізми, які стоять за цим процесом: як змінюється зміст повідомлень, які фрейми та комунікаційні прийоми використовуються? Ці питання потребують якісного аналізу, який може демонструвати не лише інтенсивність, а й конкретну адаптацію пропаганди до політичних викликів. Тож наступним етапом є перевірка Т03 за допомогою якісного контент-аналізу окремих кейсів політичних викликів.

ТОЗ: Інтенсифікація пропаганди про воєнні успіхи за умов політичного виклику може проявлятися не лише через частотне зростання, а й бути змістовно контекстно-залежною.

У межах дослідження аналізувалися два окремі кейси політичних викликів із категорій, які на кількісному етапі показали статистично значущий позитивний вплив на інтенсифікацію повідомлень на рівні $p\text{-value} < 0,01$.

Першим кейсом стала Харківська контрнаступальна операція СОУ, активна фаза якої почалася 8 вересня 2022 року і яка є прикладом категорії “контрнаступальні дії СОУ”. Другим кейсом став вступ Фінляндії до НАТО 4 квітня 2023 як приклад категорії “міжнародні події, несприятливі для РФ”. Вибір цих подій був зумовлений їхньою порівнюваністю з іншими подіями відповідних категорій, що корисно для узагальнення викликів у цьому дослідженні, а також зручно для можливого порівняння реакцій на виклики у майбутніх дослідженнях. Харківський контрнаступ є важливим прикладом події, що прямо підважувала образ військової ініціативи та контролю РФ на полі бою. Він є більш придатним для аналізу типового механізму реакції на українські контрнаступальні дії, ніж, наприклад, Курська операція, яка, попри належність до тієї ж категорії викликів, має унікальну рису - перебіг на території РФ. Вступ Фінляндії до НАТО становив стратегічний і репутаційний виклик, оскільки демонстрував розширення західної безпекової інфраструктури попри заявлену РФ мету стримування НАТО. Він може бути порівнюваним із вступом Швеції до НАТО, який відбувся на рік пізніше і враховувався у широкому переліку викликів кількісного етапу.

Одиницею аналізу було кожне окреме повідомлення про воєнні успіхи, опубліковане в офіційних Телеграм-каналах досліджуваних медіа. Для кожного кейсу аналізувалися повідомлення за три дні до події та три дні від моменту її настання. Кожне повідомлення кодувалося за трьома вимірами: тематичний фокус, фреймінг і комунікаційні прийоми. Якщо повідомлення мало формат новинного дайджесту або переліку подій, кодуванню підлягали лише ті його частини, які стосувалися воєнних успіхів. Кодбуки для кожного з вимірів аналізу подано в додатку 6. Також у межах кожного кейсу враховувалися дескриптивні результати кількісного етапу дослідження.

Кейс 1: Контрнаступ на Харківщині

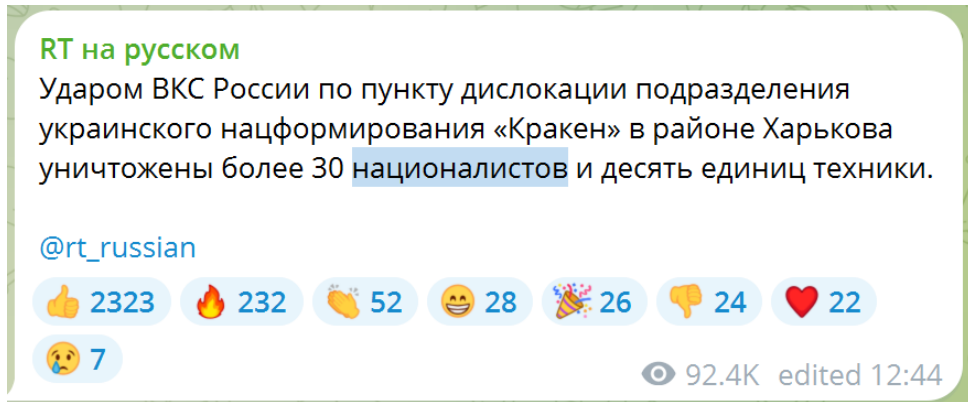
Контрнаступ на Харківщині був першою великою контрнаступальною операцією СОУ у 2022 році. Його важливість полягала у значних територіальних поверненнях України, а також у демонстрації здатності СОУ проводити масштабні наступальні операції, повертати території і підважувати образ російського контролю та стратегічної ініціативи над фронтом.

Загалом у межах кейсу проаналізовано 272 повідомлення про воєнні успіхи: 124 до початку активної фази контрнаступу і 148 після. Інтенсивність повідомлень про воєнні успіхи РФ з початком контрнаступу зросла із 3,7% до 6,9%. Загалом у інформаційному просторі збільшилася кількість повідомлень, пов'язаних з темами України чи війни (із 15,9% до 19,8%), проте якщо частка повідомлень про Україну та війну зросла на чверть, то частка повідомлень про воєнні успіхи зросла майже вдвічі. Тобто інтенсифікацію пропагандистських новин про успіхи не слід пов'язувати лише зі зростанням актуальності теми. Група повідомлень про Україну та війну була виділена на першому етапі відбору повідомлень про воєнні успіхи (словниковому). Попри можливий незначний шум словникової класифікації, ручна перевірка показала, що він не був пов'язаний із досліджуваними подіями і не змінює загальної динаміки.

Першою важливою знахідкою якісного аналізу цього кейсу є високий рівень централізованості новинних джерел. Значна частина публікацій про воєнні успіхи посилалися на МО РФ (47% повідомлень) і лише близько 8,5% були побудовані як журналістський або воєнкорівський репортаж чи містили посилання безпосередньо на військових. Тобто переважно повідомлення відтворювали офіційну інтерпретацію подій, а не формувалися як автономне медійне спостереження.

Окремим елементом цієї інтерпретації була особлива пропагандистська лексика - новомова, тобто терміни на позначення понять, що підтримують світогляд режиму. Так війна стає “спеціальною воєнною операцією”, окуповані території - “звільненими”, а російська армія - “союзними військами”, адже вони подаються як об'єднання із російських військ, а також армійських формувань так званих Луганської Народної Республіки (ЛНР) та Донецької Народної Республіки (ДНР) (на початку Харківського контрнаступу ще не були ратифіковані договори про приєднання окупованих територій до РФ; Суспільне, 2022). Такі формулювання показують, наскільки правила важливі для путінського режиму, якщо вони легітимізують його дії, задають рамку виправданості, законності російських дій. У цьому сенсі новомова працює як комунікаційний прийом, який заздалегідь обмежує можливі інтерпретації подій читачами.

Паралельно українське військо системно описувалося через дегуманізуючі та делегітимізуючі означення, його називали ярликами ненависних груп. Навіть у повідомленнях, які формально мали вигляд нейтральних воєнних зведень, українські військові називалися “націоналістами”, “нацистами” або “найманцями”. Водночас Україна подавалася як держава-терорист, аморальна сторона, що регулярно атакує цивільних, становить загрозу для РФ, яка натомість виступає в ролі “захисника/визволителя/рятівника”.

Зображення 5 - Приклад використання ярлика “націоналісти” у повідомленні Телеграм-каналу Russia Today 5.09.2022.

Найбільш помітна зміна з початком Харківського контрнаступу відбулася на рівні тематичного фокусу - привернення уваги до активізації бойових дій на Харківському напрямку. Після початку контрнаступу згадки про це фіксувалися у майже 50% повідомлень, тобто фактично Харківщина стала центральною темою новин про військові успіхи. До початку контрнаступу переважно як успіхи подавали рутинну щоденну бойову роботу - удари по противнику, технічну перевагу РФ, роботу ППО, а опісля військові успіхи почали подаватися як відповідь на конкретний виклик: підкреслювалася стійкість російської армії, здатність діяти організовано, нанесення великих втрат противнику.

Динаміка фреймінгу російських дій протягом трьох досліджених днів поступово змінювалася.

- На першому етапі, 8 вересня, домінували мінімізація і заперечення українського успіху. Наступальні дії України подавалися як невдалі спроби, а російська сторона зображувалася як стійка, готова і здатна тримати контроль.
- На другому етапі, 9 вересня, фокус зміщується на демонстрацію російської відповіді. З'являється більше повідомлень про перекидання підкріплень, техніки та особового складу на Харківський напрям. Ці повідомлення часто будуються через візуалізацію сили: колони техніки, вертольоти, артилерія, спецназ, великі обсяги перекинутих ресурсів. Сам факт потреби в підкріпленні міг би свідчити про складність ситуації для російських сил, тож натомість за допомогою цієї образності він переозначається і подається як доказ мобілізованості та спроможності армії РФ.

Зображення 6 - Приклад демонстрації сили у повідомленні Телеграм-каналу Комсомольської Правди 9.09.2022.

- На третьому етапі, 10 вересня, коли масштаб українського просування стало складніше ігнорувати, у повідомленнях з'явилося ключове офіційне формулювання - “перегрупування”. Відступ подається не як поразка або втрата контролю, а як організоване “згортання та перекидання” військ на Донецький напрямок для досягнення цілей “СВО”, що не дозволяє підважити образ ефективної російської армії чи режиму.

Також “перегрупування” супроводжується фокусом на великих втратах української сторони. У повідомленнях деталізується, що за три доби перегрупування на Харківщині було знищено “понад 2000 українських та іноземних бійців”, в той час як до контрнаступу у публікаціях фіксувалися цифри у кілька сотень втрат української армії за день на окремих напрямках. Таким чином можливий негатив через відступ військ компенсується нанесенням великих втрат противнику. Бойові дії на Харківському напрямку висвітлювалися навіть у рубриках героїзації російських військових, так 10 вересня Russia Today (2022) із посиланням на МО РФ переповідали персоналізований досвід “героїв

ізіумсько-балаклійського угруповання”, які знищували відступаючи знищували українську техніку та військових. Такий тип повідомлень виконує одразу кілька функцій: персоналізує російську стійкість, емоційно компенсує втрату територій і переводить увагу з масштабної невдачі на героїзм окремих військових.

Отже, у кейсі Харківського контрнаступу пропаганда не приховувала активізацію бойових дій на проблемному напрямку, натомість вона змінила спосіб її опису. Український наступ подавався як невдалий; російська реакція - як організована і потужна; відступ - як планове “перегрупування”. Усі ці зміни показують, що повідомлення про воєнні успіхи після виклику були змістовно адаптовані до конкретної проблеми, яку створив Харківський контрнаступ, - втрати образу контролю, ініціативи та військової спроможності РФ. Таким чином, цей кейс підтверджує ТОЗ: інтенсифікація пропаганди про воєнні успіхи проявилася не лише у зростанні кількості повідомлень, а й у зміні їхнього змісту. Саме через адаптацію тематичного фокусу, фреймінгу та комунікаційних прийомів російська пропаганда перетворила воєнну поразку на наратив про контроль, організовану реакцію та ефективне нанесення шкоди противнику.

Кейс 2: Вступ Фінляндії до НАТО

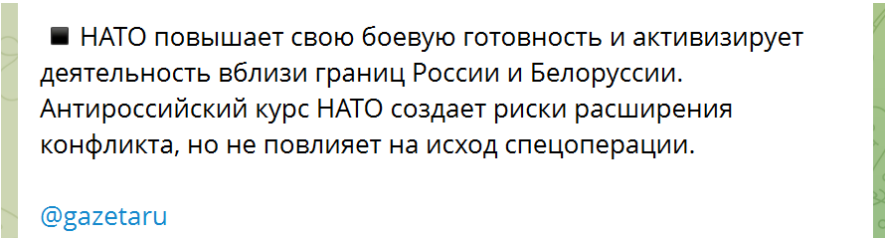
Другою категорією викликів, яка продемонструвала сильний статистично значущий зв’язок із інтенсифікацією пропаганди про воєнні успіхи є міжнародні політичні події чи рішення, які суперечать стратегічним інтересам РФ. Одним із таких викликів є вступ Фінляндії до НАТО, при якому спостерігалось зростання частки повідомлень про воєнні успіхи з 3,1% до 5%.

Вступ Фінляндії до НАТО, на відміну від Харківського контрнаступу, не був безпосередньо пов’язаний із динамікою бойових дій на фронті, він радше стосувався ширших стратегічних цілей війни та образу зовнішньополітичної спроможності РФ. Фінляндія оголосила про бажання приєднатися до НАТО у відповідь на зміну безпекової ситуації у 2022 році внаслідок російського повномасштабного вторгнення в Україну, що прямо суперечило одній із задекларованих Кремлем цілей - недопущення розширення НАТО (Trevelyan, 2022; Суспільне, 2021).

У межах кейсу було проаналізовано 216 повідомлень про воєнні успіхи: 70 до офіційного вступу Фінляндії до НАТО і 146 після нього. Кількісна динаміка повідомлень про воєнні успіхи свідчить про інтенсифікацію пропаганди в 1,6 разів; водночас загальна частка повідомлень про Україну та війну майже не змінилася: з 18% до 19,3%. Отже, як і в першому кейсі, зростання повідомлень про воєнні успіхи не можна пояснити лише загальним підвищенням уваги до теми війни.

Однак на відміну від Харківського контрнаступу, ця інтенсифікація не проявилася через масове пряме висвітлення самої події-виклику. Фінляндія не стала самостійним центром порядку денного у повідомленнях про воєнні успіхи, натомість її вступ до НАТО був включений у ширший наратив про Захід і НАТО як ворожу, ескалаційну та загрозливу силу, яка є співучасником війни і союзником України - аморальної, “країни-терориста”. Важливою темою стали новини про Союзну державу між РФ та Білоруссю, передачу Білорусі ядерних носіїв та ядерне стримування як необхідну і вимушену відповідь на розширення НАТО. Так пропаганда переводила увагу із виклику на спроможність РФ ефективно на нього відповідати.

На рівні фреймінгу цікавою є дихотомія образів колективного Заходу та НАТО, які з одного боку подаються як загроза, провокатори розширення конфлікту, а отже виправдовують необхідність відповіді - війни, мобілізації ресурсів, але водночас їх образи не можуть бути достатньо сильними, щоб поставити під сумнів образ російської військової спроможності.

■ НАТО повышает свою боевую готовность и активизирует деятельность вблизи границ России и Белоруссии. Антироссийский курс НАТО создает риски расширения конфликта, но не повлияет на исход спецоперации.

@gazetaru

Зображення 7 - Приклад дихотомії образу НАТО у повідомленні Телеграм-каналу Газета.Ru 4.04.2023.

Для того аби підкреслити слабкість Заходу, порівняно з РФ, активно підкреслюються втрати західного озброєння у війні, успіхи армії РФ у захопленні Бахмута. Наприклад, у день приєднання Фінляндії до НАТО у новинах з'явилася статистика знищених західних артилерійських установок (Российская Газета, 2023). Паралельно постійно висвітлювалося вимушене ядерне стримування та виступ РФ і Білорусі як об'єднаного фронту. Тож фактично відповіддю РФ на цей виклик було конструювання з одного боку провокуючого Заходу, а з іншого стабільної та готової до загроз РФ.

Кейс вступу Фінляндії до НАТО показує, що змістовна адаптація пропаганди про воєнні успіхи не обов'язково має бути прямою. У цьому випадку пропаганда майже не фокусується на Фінляндії як окремому акторі, натомість включає її вступ до НАТО у ширший наратив західної ескалації, ворожості Альянсу та необхідності російського стримування. Повідомлення про воєнні успіхи - знищення західної техніки, високоточні удари, просування на фронті, робота російської ППО, передача озброєння Білорусі - виконують функцію компенсації стратегічного виклику. Пропаганда демонструє, що

розширення НАТО не становить критичної загрози для РФ, оскільки російська армія нібито успішно протистоїть західному озброєнню та зберігає військову ініціативу, що нейтралізує небезпеку самого виклику. Він фреймується не як ознака слабкості чи підважування спроможності РФ, а навпаки як підтвердження необхідності та ефективності її військової відповіді.

Обидва проаналізовані якісні кейси допомагають краще зрозуміти механізми збільшення кількості повідомлень про воєнні успіхи: в обох випадках інтенсифікація супроводжується змістовною адаптацією повідомлень до конкретного виклику, як і припускало ТОЗ. Водночас характер цієї адаптації є контекстно-залежним, хоч і слугує однаковій меті - нейтралізувати інформаційний вплив події, тобто зменшити ризик представлення РФ, як слабкої чи неефективної. У випадку прямої військової невдачі пропаганда фокусується на применшенні невдач, переозначенні відступу як контрольованої та організованої дії, водночас підкреслюючи свої спроможності ефективно протидіяти ворогу. У випадку стратегічного міжнародного виклику вона схоже використовує механізм компенсації через нівелювання загрози (демонстрація слабкості Заходу) та підкреслення власної військової спроможності. Водночас використання тем, фреймінгу та комунікаційних прийомів залежить від ризиків, які несе в собі виклик: змінюються образи ворога - Україна чи Захід, підкреслюються необхідні сторони образу РФ - захисник цивільних, виважена сторона стримування чи сильна військово спроможна держава, а також акцентуються різні види воєнних успіхів - ефективні удари, знищення ворога, територіальні здобутки чи технологічна розвинутість. Це свідчить доказом, що пропаганда про воєнні успіхи виконує функцію адаптивного підтримання образу контролю, сили та резильєнтності режиму залежно від характеру політичної загрози.

ДИСКУСІЯ

Пошуковий дизайн цього дослідження із data-driven послідовним пояснювальним змішаним підходом дозволив дослідити різні аспекти використання пропаганди про воєнні успіхи як одного з інструментів реагування російського режиму на політичні виклики. На відміну від аналітичних матеріалів та журналістських розслідувань, які вже неодноразово вказували на перебільшення російських “перемог”, це дослідження розглядає не окремі епізоди, а широку динаміку пропагандистських повідомлень упродовж перших трьох років повномасштабної російсько-української війни на основі близько 900 тис. повідомлень із 10 російських ЗМІ, тобто може зробити більш системний висновок про функціонування російського інформаційного простору.

Першим важливим результатом є те, що інтенсивність повідомлень про російські воєнні успіхи не зводиться до відображення реальних територіальних просувань російської армії. Кореляція між захопленими РФ квадратними кілометрами та часткою повідомлень про воєнні успіхи є низькою і статистично незначущою; аналогічний висновок зберігається і для змінної зміни інтенсивності, а також після перевірки можливих лагів. Відсутність цього зв’язку не означає, що кожне окреме повідомлення про успіх є вигаданим чи описує неможливі події, однак вказує на те, що російські повідомлення про воєнні успіхи у своїй сукупності не виконують роль нейтрального інформування населення про реальний стан речей на фронті, а можуть виконувати інші політичні функції. У цьому сенсі отримані результати узгоджуються з підходами, представленими у працях Huang (2015), Guriev & Treisman (2019), Gitmez & Sonin (2023), де контроль інформаційного простору та заповнення його повідомленнями, які демонструють силу, ефективність, результати розглядається як інструмент підтримки режиму.

Другим важливим результатом є подібність динаміки повідомлень про воєнні успіхи у різних медіа. Середня кореляцій змін інтенсивності між 10 досліджуваними національними ЗМІ становить 0,59, тобто зростання чи спадання частки повідомлень про воєнні успіхи в одному ЗМІ часто супроводжується такою ж динамікою в інших. Сильна кореляція динаміки між ЗМІ, а також помітне спостереження якісного етапу про те, що ЗМІ здебільшого розповідають про перебіг подій на фронті через посилення на офіційні повідомлення вищого керівництва РФ та Міністерства оборони, рідше залучаючи воєнних кореспондентів і дотримуючись подібних формулювань та інтерпретаційних рамок, дозволяють розглядати повідомлення про воєнні успіхи як частину ширшого легітимаційного механізму, у межах якого медіа не стільки самостійно оцінюють події на фронті, скільки ретранслюють офіційну рамку результативності, контролю та сили режиму. Це узгоджується з очікуванням про структурну керованість російського інформаційного простору та спільну чутливість підконтрольних або лояльних медіа до однакових

політичних сигналів. У цьому сенсі синхронність повідомлень є проявом здатності режиму нав'язувати спільну інтерпретаційну рамку для подій війни (Gerber & Zavisca, 2018; Gitmetz & Sonin, 2023).

Головна емпірична знахідка кількісного етапу полягає у виявленні зв'язку між політичними викликами та збільшеною інтенсивністю повідомлень про воєнні успіхи. Модель 1 показує, що за наявності політичного виклику частка таких повідомлень зростає приблизно на 0,94 відсоткового пункту. Це підтримує ТО1 і свідчить, що повідомлення про воєнні успіхи можуть використовуватися як оперативний інструмент символічної компенсації в моменти політичної напруги.

Теоретично цей результат можна інтерпретувати через поняття легітимації через результативність (performance legitimacy) та конкретної підтримки (specific support) (Gerschewski, 2013; von Soest & Grauvogel, 2017). Політичні виклики можуть ставити під сумнів здатність режиму контролювати ситуацію, захищати населення, досягати заявлених цілей або мінімізувати наслідки війни. У відповідь повідомлення про воєнні успіхи дозволяють відтворити образ результативної влади: російська армія нібито просувається, знищує техніку противника, завдає втрат, контролює ситуацію та продовжує рух до перемоги. Тобто у воєнному контексті легітимація може підтримуватися не лише через економічні чи соціальні досягнення, а й через постійне конструювання образу бойової ефективності.

Модель 2 уточнює цей висновок і показує, що пропаганда про воєнні успіхи не є універсальною відповіддю режиму на будь-який виклик. Відповідно до ТО2 вона підтвердила, що різні типи викликів з різною ймовірністю можуть сприяти інтенсифікації пропаганди. Зокрема, із 5 досліджуваних типів політичних викликів, найсильніший статистично значущий зв'язок із сприянням інтенсифікації повідомлень політичних викликів показали категорії - міжнародні політичні рішення, несприятливі для РФ та контрнаступальні операції СОУ. За умов несприятливих міжнародних рішень частка повідомлень зростає приблизно на 1,61 відсоткового пункту, а за умов контрнаступальних дій СОУ - на 1,58.

Такі результати є очікуваними, адже контрнаступальні дії СОУ напряму загрожують образу російської армії як ефективної та сильної, тож повідомлення про "успіхи" є найбільш очевидною компенсаторною відповіддю: якщо противник демонструє ініціативу, пропаганда має створити враження, що російська сторона все одно перемагає, знищує техніку, завдає втрат, просувається або контролює ситуацію. Міжнародні події, несприятливі для РФ, також можуть активізувати таку пропаганду, адже вони часто пов'язані із критикою РФ через воєнні дії, вказують на зовнішній тиск чи певні слабкості

РФ. У цьому випадку повідомлення про воєнні успіхи можуть працювати як сигнал: попри зовнішній тиск і підтримку України Заходом, Росія нібито залишається здатною діяти сильно та ефективно.

Економічні виклики мають слабший і статистично менш значущий ($\beta=0,0079$; $p\text{-value} < 0,05$) позитивний ефект. Вони можуть підривати легітимність режиму, підкреслюючи наслідки некомпетентної чи неефективної економічної політики, а у відповідь воєнні успіхи можна використовувати як часткову компенсацію економічних проблем. У цьому випадку воєнні успіхи допомагають змістити фокус на те, що попри матеріальні труднощі, режим спроможний ефективно досягати головної стратегічної мети і перемагати.

Відсутність доказів щодо використання воєнних успіхів як компенсації внутрішньополітичних викликів і викликів внутрішній безпеці свідчить, що пропаганда про воєнні успіхи не є універсальною відповіддю на будь-яку проблему. Для деяких типів викликів режим може використовувати інші інформаційні стратегії: замовчування, дискредитацію винних, репресивні сигнали, образ ворога, локалізацію відповідальності або перенесення уваги на інші теми. Тобто режим не просто збільшує пропагандистську активність у відповідь на будь-яку кризу, а добирає різні інструменти залежно від характеру загрози.

Важливо також враховувати, що очікуваний ефект, який продемонстрували моделі, хоч є статистично значущим, проте на рівні одного медіа є невеликим: зважаючи на середні показники кількості публікацій у досліджуваних ЗМІ, очікуване зростання кількості повідомлень про воєнні успіхи у періоди будь-яких політичних викликів складає від 0,3 до 1,1 повідомлення на день, а для типів викликів, що показують найбільший ефект, - від 0,6 до 1,9 повідомлень. Тим не менш, якщо ця інтенсифікація відбувається у більшості ЗМІ, на рівні загального інформаційного простору ефект стає більш помітним.

Низький Within R^2 в обох моделях вказує на те, що політичні виклики пояснюють лише частину варіації інтенсивності пропаганди всередині. Тобто вони є вагомим фактором в інтенсифікації пропаганди, проте не єдиним, що пояснює динаміку повідомлень про успіхи. Такий результат може бути пов'язаний і з тим, що в аналіз включено лише частину подій, які потенційно могли становити виклик для режиму. Відповідно, зміни інтенсивності пропаганди в інші періоди можуть пояснюватися іншими, не врахованими в моделі викликами, а також іншими факторами впливу, які, які не були включені до аналізу: рівень конкурентності інформаційного середовища, наявність інших актуальних резонансних тем, діяльність еліт, а також шум у самих новинних даних.

Кількісний етап дослідження демонструє статистично значущий позитивний зв'язок між політичними викликами та інтенсифікацією повідомлень про воєнні успіхи, однак не дозволяє зробити висновок про причинно-наслідковість. Водночас якісна частина через аналіз конкретних кейсів дозволяє краще зрозуміти, як саме змістовно проявлялася кількісно виявлена інтенсифікація, а також демонструє чіткі маркери адаптації повідомлень про воєнні успіхи до конкретних політичних викликів, тобто знаходить докази на підтримку ТОЗ.

Аналіз двох кейсів викликів із різних категорій показує, що залежно від типу виклику пропаганда підкреслює саме ті аспекти “успішності”, які дозволяють нейтралізувати або переозначити загрозу для режиму та підтримати образ його ефективності, зокрема забезпечити специфічну підтримку та легітимацію через результативність (Gerschewski, 2013; von Soest & Grauvogel, 2017).

У цих кейсах пропаганда про воєнні успіхи комунікує або конструює образ результатів там, де реальна ситуація є неоднозначною, проблемною або потенційно шкідливою для режиму. У випадку Харківського контрнаступу виклик підважував образ російського контролю, військової ініціативи й ефективності армії безпосередньо на лінії бойового зіткнення. Тому пропагандистська реакція зосереджувалася на втратах української сторони, перекиданні російських підкріплень, стійкості російських військових і, зрештою, на переозначенні відступу як “перегрупування”. Тобто в цьому кейсі повідомлення про воєнні успіхи виконували функцію безпосередньої компенсації фронтової невдачі: вони мали показати, що, навіть за умов українського наступу, РФ зберігає контроль, організованість і здатність завдавати шкоди противнику. Кейс вступу Фінляндії до НАТО був прикладом репутаційної проблеми, яка підважувала геополітичний вплив РФ, тож реакція пропагандистської риторики стосувалася укріплення образу сильної військової готовності та відповіді РФ на провокації Заходу/НАТО. Доказами такої спроможності були повідомлення про знищення західної техніки, просування на фронті, передачу озброєння Білорусі та ядерне стримування.

Різниця між кейсами підтверджує, що російська пропаганда адаптує свої стратегії та може реагувати на виклик як через пряме включення події у порядок денний, так і через розчинення її у ширшому наративі, що дозволяє нейтралізувати потенційно негативне значення цієї події для режиму. Для використання таких стратегій важливими інструментами є селективний фреймінг, переозначення і зміщення уваги як більш гнучкі в умовах, коли повне замовчування або пряма дезінформація можуть бути менш ефективними (Field et al., 2018; Khokhlov, 2024).

Таким чином, результати дослідження свідчать, що повідомлення про воєнні успіхи в російському інформаційному просторі можуть виконувати функцію оперативного реагування на політичні виклики, підтримуючи образ режиму як сильного, результативного і здатного контролювати ситуацію. У межах авторитарної стабільності така пропаганда працює як один із механізмів легітимації, спрямованого на конкретну підтримку та легітимацію через результативність (Gerschewski, 2013).

Емпіричний і методологічний внесок цього дослідження полягає у створенні унікального датасету російських пропагандистських повідомлень і застосуванні нових методів автоматизованого аналізу тексту. Робота базується на масиві з понад 900 тис. Телеграм-публікацій із 10 російських загальнонаціональних ЗМІ за перші три роки повномасштабної російсько-української війни. Поєднання словникового фільтрування, класифікації за допомогою великої мовної моделі та ручної валідації дозволило системно виокремити повідомлення про воєнні успіхи і системно простежити довгострокову динаміку їх використання як пропагандистського інструменту. Водночас використання автоматичної класифікації є одним із обмежень дослідження: велика мовна модель може помилятися у випадках неоднозначних формулювань, змішаних повідомлень, непрямих згадок про успіхи або контекстуально залежних наративів. Для зменшення ризиків були дотримані рекомендації із використання мовних моделей як кодувальників (Hamerlik, 2024; Törnberg, 2024), а також результати класифікації були додатково перевірені вручну.

Ще одним важливим обмеженням цього дослідження є його фокус на короткостроковій реакції інформаційного простору на політичні виклики. У центрі аналізу були зусилля режиму вплинути на конкретну підтримку, сфокусовану на оцінці результативності керівництва у короткому часовому вікні після події. Однак ефект пропаганди може бути відкладеним у часі, накопичувальним або розмитим, а тому не завжди бути помітним у коротких часових вікнах, тож це дослідження не дає відповіді про довготривалу роль повідомлень про воєнні успіхи у підтримці легітимності режиму.

Крім того, дослідження аналізує поведінку медіа та реакцію режиму на виклики, а не реакцію аудиторії. Отримані результати не дозволяють виміряти ефективність досліджуваної стратегії для досягнення підтримки легітимності, їхній вплив на громадську думку та сприйняття режиму.

Можливими напрямками для подальших досліджень є аналіз ширшого переліку можливих політичних викликів, аналіз довгострокових ефектів політичних викликів на динаміку пропаганди про воєнні успіхи, а також розширення переліку можливих чинників, що впливають на її інтенсивність.

ПРОПОНОВАНІ ЗМІНИ ДО ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Результати цього дослідження мають практичне значення для політики інформаційної протидії РФ, адже показують, що повідомлення про воєнні успіхи є інструментом реагування російського авторитарного режиму на політичні виклики. У періоди, коли події можуть ставити під сумнів силу, контроль або результативність російського керівництва, пропагандистські повідомлення виконують компенсаторну функцію - відтворюють образ ефективної армії, сильної держави та керівництва, яке зберігає контроль над ситуацією. Це узгоджується із теоретичним розумінням пропаганди як інструменту підтримки легітимації авторитарного режиму, зокрема через демонстрацію результативності у воєнний час.

Суспільна значущість цієї проблеми полягає в тому, що за допомогою пропаганди РФ з одного боку підтримує мобілізаційні настрої всередині країни, а з іншого певні наративи із пропаганди для внутрішньої аудиторії потрапляють у міжнародний інформаційний простір і використовуються для дискредитації України чи підтримки образу РФ як сильної держави. Тож протидія таким повідомленням має бути превентивною, простого спростування фейків у відповідь не достатньо. Протидія має враховувати, коли саме російська пропаганда активізується, які події вона намагається переозначити та які механізми використовує для підтримки образу сили.

З огляду на предмет та результати дослідження, рекомендації є найбільш корисними для двох типів стейкхолдерів. Перша - це фахівці із інформаційної протидії та інформаційних операцій у цивільних та військових структурах, які аналізують російський інформаційний простір, працюють із російськомовними аудиторіями та намагаються послабити довіру до офіційних російських наративів. Друга - це організації та інституції, які формують українську стратегічну комунікацію на міжнародному рівні, наприклад Центр стратегічних комунікацій, окремі підрозділи Міністерства Закордонних Справ, Міністерства Оборони та Офісу Президента.

Спільні рекомендації

Українським інституціям варто розробити протоколи швидкої комунікації після подій, які можуть бути політичними викликами для РФ. Результати дослідження показують тенденції, що певні типи подій, наприклад українські контрнаступальні операції, великий міжнародний тиск чи підлив довіри до РФ як сильного партнера, можуть системно збільшувати ймовірність інтенсифікації російських наративів про воєнні успіхи. Після таких подій українські комунікаційні команди мають бути готові активно спростовувати російські наративи і навіть завчасно пояснювати аудиторіям, які саме наративи, фреймінг, комунікаційні прийоми можуть застосовуватися з боку РФ, випереджаючи її пропаганду.

Тобто важливим є перехід від реактивного спростування фейків до комунікації на випередження.

Задля вчасного виявлення тенденцій до інтенсифікації російської пропаганди варто розвивати системний моніторинг інформаційного простору РФ, зокрема за рахунок використання великих даних та аналізу тексту через великі мовні моделі. Ця робота показує, що аналіз великих корпусів повідомлень дозволяє простежувати довгострокові тенденції в інтенсивності та зміні пропагандистських наративів. Аналітичний системний моніторинг, за наявності достатніх ресурсів та фахівців, може прогнозувати інформаційні кампанії, передбачати періоди інтенсифікації ще до того, як вони стануть повноцінно видимими, тобто допоможе діяти на випередження російської пропаганди.

Необхідно також активно комунікувати знахідки та результати досліджень російської пропаганди, підкреслювати для міжнародної і внутрішньої російської аудиторії типові стратегії маніпуляцій, аби навчити їх виявляти. Пріоритетно перевіряти цифри втрат і заяви про знищення техніки, заяви про захоплення певних населених пунктів, адже результати якісної частини дослідження показують, що маніпуляція масштабом втрат противника є одним із ключових прийомів підкреслення російських “перемог”.

Рекомендації для фахівців з інформаційної протидії

Для фахівців з інформаційної протидії та інформаційних операцій результати дослідження можуть бути корисними як інструмент виявлення моментів вразливості російського режиму, тобто фактично виявлення “вікон можливостей” для ефективної протидії. Варто зважати, що інтенсифікація повідомлень про воєнні успіхи без об’єктивно видимих на це причин може бути індикатором політичного виклику. У разі його виявлення, необхідно інформаційно підкреслювати проблеми режиму та спростовувати інформацію про “успіхи” на фронті.

Дослідження також демонструє відсутність зв’язку із інтенсивністю повідомлень про воєнні успіхи та реальними просуваннями армії. Викриття інформації про перебільшення воєнних здобутків РФ, особливо фокусування на інструменталізації таких наративів, демонстрація повторюваного механізму маніпуляціями про ситуацію на фронті може бути одним із інструментів викриття режиму. Такий підхід дозволить працювати більш комплексно і боротися не з окремими оманливими повідомленнями, а із довірою до режиму. Особливо важливим є підкреслення суперечностей та змін наративів із часом, коли реальність уже неможливо заперечувати. Наприклад, у кейсі Харківського контрнаступу російська пропаганда спочатку заперечувала втрату контролю, демонструвала перекидання резервів, а згодом перейшла до формули “перегрупування” та акценту на великих втратах противника.

Рекомендації для стратегічних комунікацій України

Для розробників стратегії комунікації України в міжнародному просторі важливим є в рамках підготовки pre-bunking комунікації, звернути особливу увагу на публікацію верифікованих фактів, карт, візуальних доказів та пояснення динаміки подій під час українських контрнаступальних операцій. Це допоможе зменшити простір для маніпуляцій та російської інтерпретації подій на полі бою. Кейс Харківського контрнаступу показує, що російські медіа не замовчують активізацію бойових дій, а переозначують використовуючи корисні фреймінги та комунікаційні прийоми для представлення тактичних поразок як успіхів.

У комунікації з міжнародними партнерами варто підкреслювати російську реакцію на міжнародний тиск. Як продемонстрував якісний аналіз кейсу приєднання Фінляндії до НАТО, російська пропаганда може вплітати в повідомлення про воєнні успіхи зневажливе ставлення до західних країн, завуальовані погрози або тези про нарощування власного військового потенціалу. Це дозволяє чіткіше показувати міжнародним партнерам, що російська пропаганда є частиною ширшої політики тиску та залякування, що загрожує не лише Україні.

Отже, результати дослідження показують, що ефективна протидія російській воєнній пропаганді має виходити за межі спростування окремих фейків. Повідомлення про воєнні успіхи варто розглядати як інструмент підтримки образу сили, контролю та результативності російського режиму, який активізується у відповідь на окремі політичні виклики. Тому публічна політика у сфері інформаційної протидії має поєднувати системний моніторинг російського інформаційного простору, завчасну підготовку контрнарративів, швидку публікацію верифікованих фактів і пояснення повторюваних механізмів маніпуляції. Такий підхід дозволяє діяти на випередження, зменшуючи здатність РФ переозначувати поразки, підтримувати довіру до режиму та впливати на міжнародне сприйняття війни.

ВИСНОВКИ

Це дослідження мало нам меті з'ясувати, як політичні виклики змінюють російську пропаганду про воєнні успіхи? Така пропаганда фокусується на конструюванні образу ефективності та сили режиму, тож вона розглядалася як механізм легітимації через результативність та забезпечення конкретної підтримки авторитарного режиму (Easton, 1965; von Soest & Grauvogel, 2017).

Під воєнними успіхами малися на увазі тактичні та оперативні здобутки армії РФ, наприклад просування, знищення техніки, технологічна перевага війська. Політичними викликами вважалися події або процеси, що потенційно підвищують вразливість режиму. Було виділено 5 окремих типів викликів: контрнаступальні дії, незахищеність всередині держави, внутрішньополітичні, економічні, міжнародні політичні.

На основі пошукового дизайну було сформовано такі теоретичні очікування:

ТО1: Політичні виклики сприяють інтенсифікації пропаганди про воєнні успіхи.

ТО2: Існують окремі категорії політичних викликів, які з більшою ймовірністю провокують інтенсифікацію пропаганди про воєнні успіхи.

ТО3: Інтенсифікація пропаганди про воєнні успіхи за умов політичного виклику може проявлятися не лише через частотне зростання, а й бути змістовно контекстно-залежною.

Для перевірки цих очікувань було використано послідовний пояснювальний змішаний дизайн. Спершу, за допомогою словникового підходу та LLM-класифікації, було сформовано датасет повідомлень про воєнні успіхи на основі 900 тис. публікацій 10 великих російських онлайн-ЗМІ за червень 2022 - жовтень 2025. Попередній етап аналізу показав, що інтенсивність повідомлень про російські воєнні успіхи не має кореляції з реальними територіальними просуваннями армії РФ, тож це дозволяє трактувати досліджувані повідомлення не як відображення ситуації на фронті, а як пропагандистське конструювання воєнної успішності.

Кількісний етап дослідження, побудований на Fixed Effects Panel Regression (OLS), продемонстрував наявність кореляційного статистично значущого зв'язку між збільшенням частки повідомлень про воєнні успіхи та періодами політичних викликів. Найбільш значущий вплив на інтенсифікацію пропаганди мали 2 типи викликів - контрнаступальні операції СОУ та міжнародні політичні. Отже, пропаганда про воєнні успіхи не є універсальною реакцією режиму на будь-яку кризу. Вона активізується насамперед тоді, коли виклик загрожує образу військової спроможності, геополітичної сили або контролю РФ над перебігом війни.

Задля кращого розуміння механізму, як саме пропаганда адаптується до викликів був проведений якісний контент-аналіз кейсів Харківського контрнаступу та вступу Фінляндії до НАТО. У першому кейсі російські медіа змістили фокус на втрати української сторони, перекидання резервів, стійкість російських військ і переозначення відступу як "перегрупування". У другому кейсі вступ Фінляндії до НАТО був включений у ширший наратив про загрозливий, але водночас слабкий Захід, а повідомлення про знищення західної техніки, ядерне стримування та військову готовність РФ виконували компенсаторну функцію. Це підтверджує, що інтенсифікація пропаганди є не лише частотною, а й контекстно-залежною.

Загальний висновок роботи полягає в тому, що повідомлення про війнні успіхи виконують роль адаптивного інструменту російської авторитарної легітимації. Вони допомагають режиму реагувати на окремі політичні виклики, підтримуючи образ сили, контролю, військової ефективності та здатності досягати результатів у війні. Водночас результати не дозволяють стверджувати про прямий причинно-наслідковий зв'язок або про реальний вплив цих повідомлень на громадську думку, адже відображають поведінку контрольованого режимом інформаційного простору, а не реакцію аудиторії. Проте дослідження показує, що російська пропаганда про війнні успіхи є системною та змістовно адаптивною реакцією на виклики, які можуть підважувати легітимність режиму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Adcock, R., & Collier, D. (2001). Measurement Validity: A Shared Standard for Qualitative and Quantitative Research. *American Political Science Review*, 95(3), 529–546.
<https://doi.org/10.1017/S0003055401003100>

Alyukov, M. (2024). News reception and authoritarian control in a hybrid media system: Russian TV viewers and the Russia–Ukraine conflict. *Politics*, 44(3), 400–419.
<https://doi.org/10.1177/02633957211041440>

Burda, R., & Bundzíkova, V. (2025). Tailoring Narratives on War in Ukraine: Cross-national Study of Sputnik News. *Nationalities Papers*, 53(5), 1077–1098.
<https://doi.org/10.1017/nps.2024.89>

Boussalis, C., Dukalskis, A., & Gerschewski, J. (2022) : Why It Matters What Autocrats Say: Assessing Competing Theories of Propaganda, *Problems of Post-Communism*, Vol. 70, Iss. 3, pp. 241-252, <https://doi.org/10.1080/10758216.2021.2012199>

Bowen, Phil & Rose, Richard & Pilkington, Andrew. (2017). Mixed Method-Theory and Practice. *Sequential, Explanatory Approach*. 5. 10-27.

Casier, T. (2025). The war against Ukraine and the transformation of the political regime in Russia. *Contemporary Politics*, 1–19. <https://doi.org/10.1080/13569775.2025.2514697>

Charap, S. (2015). The Ghost of Hybrid War. *Survival*, 57(6), 51–58.
<https://doi.org/10.1080/00396338.2015.1116147>

Coe, K. and Scacco, J. M. (2017). Quantitative Content Analysis(2017). *Communication Faculty Publications*. 939. https://digitalcommons.usf.edu/spe_facpub/939

Connelly, M. (2019). Propaganda and modern conflict: The academic study of propaganda, 1914–2014. Bloomsbury Academic. <https://doi.org/10.5040/9781788316736>

Clark, M. (2020). Russian hybrid warfare (Military learning and the future of war series). Institute for the Study of War.

Da San Martino, G., Yu, S., Barrón-Cedeño, A., Petrov, R., & Nakov, P. (2019). Fine-grained analysis of propaganda in news articles. arXiv. <https://arxiv.org/abs/1910.02517>

- Deep State UA. (n.d.). DeepStateMap.Live [Interactive map]. <https://deepstatemap.live/en>
- Dukalskis, A. and Patane, C (2019). Justifying Power: When Autocracies Talk about Themselves and Their Opponents. Taylor & Francis
<https://doi.org/10.1080/13569775.2019.1570424>.
- Easton, D. (1965). A systems analysis of political life. John Wiley
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43, 51-58.
<https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
- Field, A., Kliger, D., Wintner, S., Pan, J., Jurafsky, D., & Tsvetkov, Y. (2018). Framing and agenda-setting in Russian news: A computational analysis of intricate political strategies.
- Fox, J., & Welch, D. (2012). Justifying war: Propaganda, politics and the modern age. In D. Welch & J. Fox (Eds.), *Justifying war: Propaganda, politics and the modern age* (pp. 1–20). Palgrave Macmillan UK. https://doi.org/10.1057/9780230393295_1
- Gehlbach, S., Luo, Z., Shirikov, A., Vorobyrev, D. (2023). Is there really a dictator's dilemma? Information and repression in autocracy. Working Paper. , Univ. Chicago.
- Gel'man, V. (2021). Electoral authoritarianism under personalist rule: The Russian case. *Russian Politics*, 6(1), 71–90. <https://doi.org/10.30965/24518921-00601005>
- Gelman, V (2025). Against the Grain: Research on Russian Domestic Politics after February 2022. I A. Makarychev, & Y. Kurnyshova (Eds.), *Studying Russia and Its Wars* (s. 66-84).
- Gerber, T. P., & Zavisca, J. (2016). Does Russian Propaganda Work? *The Washington Quarterly*, 39(2), 79–98. <https://doi.org/10.1080/0163660X.2016.1204398>
- Gerschewski, Johannes (2013) : The three pillars of stability: legitimation, repression, and co-optation in autocratic regimes, *Democratization*, Vol. 20, Iss. 1, pp. 13-38, <https://doi.org/10.1080/13510347.2013.738860>
- Gerschewski, Johannes (2018) : Legitimacy in Autocracies: Oxymoron or Essential Feature?, *Perspectives on Politics*, Vol. 16, Iss. 3, pp. 652-665, <https://doi.org/10.1017/S1537592717002183>

Gitmez, A. A. and Sonin, K. (2023), *The Dictator's Dilemma: A Theory of Propaganda and Repression*. University of Chicago, Becker Friedman Institute for Economics Working Paper No. 2023-67

Gilardi, F., Alizadeh, M., & Kubli, M. (2023). ChatGPT outperforms crowd workers for text-annotation tasks. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 120(30). <https://doi.org/10.1073/pnas.2305016120>

Goffman, E. (1986). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Northeastern University Press.

Guriev, S. and Treisman, D. (2018). *Informational Autocracy: Theory and Empirics of Modern Authoritarianism*. Working Paper.

Guriev, S., & Treisman, D. (2022). *Spin Dictators: The Changing Face of Tyranny in the 21st Century*. Princeton University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv1xp9p7d>

Hale, H. & Lenton, A. (2024). Do Autocrats Need a Foreign Enemy? Evidence from Fortress Russia. *International Security*. 49. p. 9-50. https://doi.org/10.1162/isec_a_00486.

Huang, H. (2015). Propaganda as Signaling. *Comparative Politics*, 47(4), 419–437

Hamerlik, E., Šuppa, M., Blšták, M., Kubík, J., Takáč, M., Šimko, M., & Findor, A. (2024). ChatGPT as your n-th annotator: Experiments in leveraging large language models for social science text annotation in Slovak language. In C. Klammer, G. Lapesa, S. P. Ponzetto, I. Rehbein, & I. Sen (Eds.), *Proceedings of the 4th Workshop on Computational Linguistics for the Political and Social Sciences: Long and short papers* (pp. 81–89). Association for Computational Linguistics. <https://aclanthology.org/2024.cpss-1.6/>

Institute for Propaganda Analysis. (1938). How to detect propaganda. *Bulletin of the American Association of University Professors*, 24(1), 49–55

Institute for the Study of War. (n.d.). Institute for the Study of War. <https://understandingwar.org/>

Institute for the Study of War. (2026). Russian offensive campaign assessment, February 1, 2026. <https://understandingwar.org/research/russia-ukraine/russian-offensive-campaign-assessment-february-1-2026/>

Jowett, G. S., & O'Donnell, V. (2012). *Propaganda and persuasion* (5th ed.). SAGE Publications

Kirat, M., & Slamene, R. (2024). Framing wars and conflicts: Manipulation, misrepresentation, and distortion. *Migration Letters*, 21(3), 985–1000

Kiriya, I. (2019): New and old institutions within the Russian media system, *Russian Journal of Communication*, <https://doi.org/10.1080/19409419.2019.1569551>

Khokhlov, N. (2024). “We don’t abandon our own people”: Public rhetoric of Russia’s governors during the full-scale invasion of Ukraine. *Post-Soviet Affairs*, 40(4), 278–295. <https://doi.org/10.1080/1060586X.2024.2353006>

Klimovich, S. (2023). From failed democratization to the war against Ukraine: what happened to Russian institutions under Putin?. *Z Politikwiss* 33, 103–120. <https://doi.org/10.1007/s41358-023-00345-7>

Kvernbekk, T., & Bøe-Hansen, O. (2017). How to win wars: The role of the war narrative. In P. Olmos (Ed.), *Narration as Argument* (pp. 215–234). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-56883-6_12

Lankina, T. & Voznaya, A. (2015). *Europe-Asia Studies*, Vol. 67, No. 2, Special Issue: State against Civil Society: Contentious Politics and the Non-Systemic Opposition in Russia (March 2015), pp. 327-342

Levada Center. (2024). The role of television and the Internet as the main sources of news and the top most popular Russian journalists. <https://www.levada.ru/en/2024/06/07/the-role-of-television-and-the-internet-as-the-main-sources-of-news-and-the-top-most-popular-russian-journalists/>

Lobo, M. A., Moeyaert, M., Baraldi Cunha, A., & Babik, I. (2017). Single-case design, analysis, and quality assessment for intervention research. *Journal of Neurologic Physical Therapy*, 41(3), 187–197. <https://doi.org/10.1097/NPT.0000000000000187>

Locoman, E., & Lau, R. R. (2025). Narratives of conflict: Russian media’s evolving treatment of Ukraine (2013–2022). *Media, War & Conflict*, 18(3), 325-347. <https://doi.org/10.1177/17506352241257053>

Lysenko, V. & Brooks, C. (2018). Russian information troops, disinformation, and democracy. *First Monday*. 22. <https://doi.org/10.5210/fm.v22i5.8176>.

Mayring, P. (2000). Qualitative Content Analysis. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research [On-line Journal]*, <http://qualitative-research.net/fqs/fqs-e/2-00inhalt-e.htm>.

MLG. (2025). ТОП-10 российских СМИ. Retrieved November 20, 2025, from <https://www.mlg.ru/ratings/media/>

Mogos, A. A., Grapa, T.-E., & Sandru, T.-F. (2022). Russian disinformation in Eastern Europe: Vaccination media frames in ro.sputnik.md. *Comunicar*, 30(72).

Novaya Gazeta Europe's Data team. (2023, June 16). Something doesn't add up: Russia's army claims to have 'destroyed' all of Ukraine's military hardware six months ago. We try to make sense of their triumphant calculations. *Novaya Gazeta Europe*. <https://novayagazeta.eu/articles/2023/06/16/something-doesnt-add-up-en>

OpenAI. (n.d.). gpt-oss-20b model (OpenAI API documentation). <https://developers.openai.com/api/docs/models/gpt-oss-20b>

Public Opinion Foundation. (2023). From which news websites do you usually read news, information reports? Statista. <https://www.statista.com/statistics/1102129/russia-most-popular-news-websites/>

Putin, V. (2022). Signing of treaties on accession of Donetsk and Lugansk people's republics and Zaporozhye and Kherson regions to Russia. President of Russia. <http://en.kremlin.ru/events/president/news/69465>

Reveilhac, M., & Morselli, D. (2022). Dictionary-based and machine learning classification approaches: A comparison for tonality and frame detection on Twitter data. *Online Social Networks and Media*, 26, Article 2029217. <https://doi.org/10.1080/2474736X.2022.2029217>

Rozenas, A., & Stukal, D. (2018). How autocrats manipulate economic news: Evidence from Russia's state-controlled television. *Journal of Politics*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3317813>

RussiaToday. (2022, September 10). Минобороны рассказало о двух российских военных — героях изюмско-балаклейской группировки. https://t.me/rt_russian/127048

Sato, Y. and Wiebrecht, F. and Lindberg, S. I. and Institute, V-Dem, Disinformation and Episodes of Regime Transformation (2023, September 11). V-Dem Working Paper 144

Schultz, K.A., Goemans, H.E. (2019). Aims, claims, and the bargaining model of war. *International Theory*;11(3):344-374. doi:10.1017/S1752971919000071

Scriven, S. (2015). War Propaganda. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 2nd edition, Vol 25. pp. 395–400.

Shatz, H. J., & Reach, C. (2023). The cost of the Ukraine war for Russia (RAND Project Air Force: Research report). RAND Corporation. <https://doi.org/10.7249/RR2517-1>

Simpson, E. (2017). Clausewitz's Theory of War and Victory in Contemporary Conflict, *Parameters* 47, no. 4: 7-18, <https://doi.org/10.55540/0031-1723.3100>.

Sopilko, I. & Svintsytskyi, A. & Krasovska, Y. & Padalka, A. & Lyseiuk, A. (2021). Information wars as a threat to the information security of Ukraine. *Conflict Resolution Quarterly*. 39. 10.1002/crq.21331

Similarweb. (n.d.). Top news & media publishers websites ranking in Russia. Retrieved November 20, 2025, from <https://www.similarweb.com/top-websites/russian-federation/news-and-media/>

Törnberg, P. (2024). Best Practices for Text Annotation with Large Language Models. *Sociologica*, 18(2), 67–85. <https://doi.org/10.6092/issn.1971-8853/19461>

Trevelyan, M. (2022, May 13). Russia says Finnish entry to NATO poses threat to which it will respond. Euronews.

von Soest, C., & Grauvogel, J. (2017). Identity, procedures and performance: how authoritarian regimes legitimize their rule. *Contemporary Politics*, 23(3), 287–305. <https://doi.org/10.1080/13569775.2017.1304319>

VseSMI. (n.d.). Russian media landscape. Retrieved November 20, 2025, from <https://vsesmi.online/russia/>

W3Newspapers. (n.d.). Russian newspapers and media. Retrieved November 20, 2025, from <https://www.w3newspapers.com/russia/>

Yandex Dzen. (n.d.). Agency rating. Retrieved November 20, 2025, from <https://dzen.ru/agency/rating>

Zhukov, K. (2025). Good Czar, bad boyars: the political economy of Russian war propaganda. Public Choice. 1-22. 10.1007/s11127-025-01324-y.

Дроздова, Є. (2025, 26 травня). Мовою цифр. Як міжнародні аналітики документують нашу війну, перевіряють російську брехню і чому це складно. Texty.org.ua. <https://texty.org.ua/articles/115105/vijna-movoyu-cyfr/>

Коммерсантъ. (2022, 12 июля). «Ъ» представляет обновленный Telegram-канал. <https://www.kommersant.ru/doc/5458836>

Погорілий, Р. & Костеж, С. (2025, 28 червня) Кожен метр війни online. Як працює DeepState і звідки бере свою інформацію. KyivPost. <https://www.kyivpost.com/uk/post/55227>

РБК. Новости. Главное. (n.d.) [Telegram channel]. https://t.me/rbc_news

Российская Газета. (2023, 4 квітня). Сергей Шойгу. <https://t.me/gazetaru/13113>

Суспільне. (2021, 17 грудня). Росія пропонує США відмовитись від включення до складу НАТО колишніх радянських країн. Суспільне Новини. <https://suspilne.media/190367-rosia-proponue-ssa-vidmovitis-vid-vklucenna-do-skladu-nato-kolisnih-radanskih-krain/>

Суспільне. (2022, 5 жовтня). Путін підписав закон про “приєднання” тимчасово окупованих територій України до Росії. Суспільне Новини. <https://suspilne.media/288682-putin-pidpisav-zakon-pro-priednanna-timcasovo-okupovanih-teritorij-ukraini-do-rosii/>

ДОДАТОК 1

Словник, використаний для визначення повідомлень про війну та/чи Україну

Оригінал: "сво", "минобор", "генштаб", "всу", "всрф", "бпла", "frv", "пво", "фпв", "беспилотн", "шахед", "герань", "баллист", "орешник", "вс рф", "специальной военн", "специальная военн", "арми", "фронт", "боев", "наступ", "контрнаступ", "штурм", "обстрел", "солдат", "рпг", "ракет", "авиаудар", "артил", "рсзв", "миномет", "снаряд", "танк", "бмп", "бтр", "сау", "гаубиц", "дрон", "беспилот", "позици", "опорн", "плацдарм", "укреп", "окоп", "прорыв", "потер", "плен", "ранен", "погиб", "военн", "киев", "населенн", "пункт", "безэкипажн", "ракет", "освобод", "освобожд", "окупи", "направлени", "донецк", "группировк", "харьков", "гуляйпол", "убил", "ликвид", "запорож", "искандер", "сбил", "уничтож"

Переклад на українську: "сво", "мінобор", "генштаб", "зсу", "зс рф", "бпла", "frv", "ппо", "фпв", "безпілотн", "шахед", "герань", "баліст", "орешнік", "зсрф", "спеціальної военн", "спеціальная военн", "армі", "фронт", "боїв", "наступ", "контрнаступ", "штурм", "обстріл", "солдат", "рпг", "ракет", "авіаудар", "артил", "рсзв", "міномет", "снаряд", "танк", "бмп", "бтр", "сау", "гаубиц", "дрон", "безпілот", "позиці", "опорн", "плацдарм", "укріп", "окоп", "прорив", "втрат", "полон", "ранен", "загин", "военн", "київ", "населенн", "пункт", "безекіпажн", "ракет", "звільн", "звільн", "окупов", "напрям", "донецьк", "угрупован", "харків", "гуляйпол", "вбив", "ліквід", "запоріж", "іскандер", "зби", "знищ"

ДОДАТОК 2

Промпт (інструкція) для великої мовної моделі для лейблінгу повідомлень ЗМІ

Оригінал:

SYSTEM_PROMPT = ""

Ты — классификатор новостей для академического исследования российской пропаганды. Твоя задача: определить, содержит ли текст (или хотя бы один абзац/несколько предложений внутри текста) сообщения об УСПЕХАХ РФ в войне против Украины.

Ключевое правило:

- Если текст — это дайджест из 5–10 новостей, и хотя бы ОДНА из них соответствует критериям успеха РФ, то `is_success = true`.

Определение "успех РФ" (для этого исследования):

Успех РФ = любой описанный результат/преимущество РФ в войне или любая škoda Украине (включая потери, разрушения, удары и их последствия), представленные как результат действий РФ, а также заявления о военной силе/преимуществе РФ (включая информационное превосходство и ОПК/новые разработки).

Что считать успехом (примеры):

- территориальное продвижение/контроль населённых пунктов/«освобождение»;
- уничтожение/поражение сил, техники, ПВО Украины; подавление позиций;
- удары РФ (ракетные/дроновые/авиа) по Украине + последствия ударов (электричество, вода, инфраструктура, жертвы);
- отражение атак Украины (ПВО, сбитые БПЛА/ракеты);
- потери Украины, дезертирство, сдача в плен (если подано как преимущество РФ);
- информационное превосходство (заявления о знании дислокаций/контроле ситуации);
- ОПК/новые разработки/демонстрация оружия/«проверено в бою» (как успех — но с отдельным лейблом).

Что НЕ считать успехом:

- санкции, дипломатия, экономика, внутренние происшествия, погода, ДТП, криминал и т.п. без привязки к военным успехам РФ;
- вред РФ от действий Украины (обстрелы Белгорода и т.п.) сам по себе — это НЕ успех РФ.

Формат ответа: ВЕРНИ ТОЛЬКО ОДИН JSON-ОБЪЕКТ без текста вокруг:

{is_success: true/false, labels: ["..."], confidence: "clear_success|ambiguous|no_success"}

labels (русские категории; можно несколько):

- "ПВО_перехват"
- "Территориальный_успех"
- "Удары_по_Украине"
- "Последствия_ударов"
- "Потери_Украины"
- "Уничтожение_техники_ВСУ"
- "Наступление_и_давление"
- "Информационное_превосходство"
- "ОПК_и_новые_разработки"
- "Иное"

Правила confidence (обязательно):

- "no_success": is_success=false и в тексте нет признаков успеха РФ.

- "clear_success": is_success=true и есть хотя бы одно:

(А) явное действие/результат РФ (взяли/продвинулись/уничтожили/нанесли удар/сбили) + объект,

(В) явный ущерб Украине от действий РФ или успешный перехват ПВО РФ,

(С) чёткое заявление об инфопревосходстве РФ (знаем дислокации/контроль обстановки).

- "ambiguous": is_success=true, но это расплывчато/оценочно/без результата/про намерения; либо ОПК без связи с применением.

"".strip()

FEWSHOT_EXAMPLES = [

('ПВО в течение ночи сбила 45 беспилотников в Брянской области, сообщили в Минобороны.', {is_success": True, "labels": ["ПВО_перехват"], "confidence": "clear_success"}),

('Канада ввела новые санкции в отношении нефтегазовой и химической промышленности России.', {"is_success": False, "labels": [], "confidence": "no_success"}),

('Россия располагает всей информацией о ситуации в подконтрольном Киеву городе Запорожье, в том числе данными о дислокации противника.', {"is_success": True, "labels": ["Информационное_превосходство"], "confidence": "clear_success"}),

('В штабе сообщили о полном контроле над 231 населённым пунктом, включая Святогорск.', {"is_success": True, "labels": ["Территориальный_успех"], "confidence": "clear_success"}),

('Новый российский многоцелевой FPV-дрон показали десантники группировки войск.', {"is_success": True, "labels": ["ОПК_и_новые_разработки"], "confidence": "ambiguous"}),

('В результате удара по энергообъекту часть города осталась без электричества и воды.', {"is_success": True, "labels": ["Удары_по_Украине", "Последствия_ударов"], "confidence": "clear_success"}),

('Главные новости: (1) переговоры... (2) ПВО сбили дрон, летевший на Москву. (3) погода...', {"is_success": True, "labels": ["ПВО_перехват"], "confidence": "clear_success"}),]

Переклад на українську:

SYSTEM_PROMPT = ""

Ти — класифікатор новин для академічного дослідження російської пропаганди. Твоє завдання: визначити, чи містить текст (або хоча б один абзац/кілька речень усередині тексту) повідомлення про УСПІХИ РФ у війні проти України.

Ключове правило:

- Якщо текст — це дайджест із 5–10 новин, і хоча б ОДНА з них відповідає критеріям успіху РФ, то is_success = true.

Визначення "успіх РФ" (для цього дослідження):

Успіх РФ = будь-який описаний результат/перевага РФ у війні або будь-яка шкода Україні (включаючи втрати, руйнування, удари та їхні наслідки), подані як результат дій РФ, а також заяви про військову силу/перевагу РФ (включаючи інформаційну перевагу та ОПК/нові розробки).

Що вважати успіхом (приклади):

- територіальне просування/контроль населених пунктів/«звільнення»;
- знищення/ураження сил, техніки, ППО України; придушення позицій;
- удари РФ (ракетні/дронові/авіа) по Україні + наслідки ударів (електрика, вода, інфраструктура, жертви);
- відбиття атак України (ППО, збиті БПЛА/ракети);
- втрати України, дезертирство, здача в полон (якщо подано як перевага РФ);
- інформаційна перевага (заяви про знання дислокацій/контроль ситуації);
- ОПК/нові розробки/демонстрація зброї/«перевірено в бою» (як успіх — але з окремим лейблом).

Що НЕ вважати успіхом:

- санкції, дипломатія, економіка, внутрішні події, погода, ДТП, кримінал тощо без прив'язки до військових успіхів РФ;

- шкода РФ від дій України (обстріли Белгорода тощо) сама по собі — це НЕ успіх РФ.

Формат відповіді: ПОВЕРНИ ЛИШЕ ОДИН JSON-ОБ'ЄКТ без тексту навколо:

```
{is_success: true/false, labels: ["..."], confidence: "clear_success|ambiguous|no_success"}
```

labels (російські категорії; можна кілька):

- "ППО_перехоплення"
- "Територіальний_успіх"
- "Удари_по_Україні"
- "Наслідки_ударів"
- "Втрати_України"
- "Знищення_техніки_ЗСУ"
- "Наступ_і_тиск"
- "Інформаційна_перевага"
- "ОПК_і_нові_розробки"
- "Інше"

Правила confidence (обов'язково):

- "no_success": is_success=false і в тексті немає ознак успіху РФ.

- "clear_success": is_success=true і є хоча б одне:

(А) явна дія/результат РФ (взяли/просунулися/знищили/завдали удару/збили) + об'єкт,

(В) явна шкода Україні від дій РФ або успішне перехоплення ППО РФ,

(С) чітка заява про інформаційну перевагу РФ (знаємо дислокації/контроль обстановки).

- "ambiguous": is_success=true, але це розпливчато/оцінково/без результату/про наміри; або ОПК без зв'язку із застосуванням.

```
"".strip()
```

FEWSHOT_EXAMPLES = [

```
('ППО протягом ночі збила 45 безпілотників у Брянській області, повідомили в Міноборони.', {'is_success': True, 'labels': ['ППО_перехоплення'], 'confidence': 'clear_success'}),
```

```
('Канада запровадила нові санкції щодо нафтогазової та хімічної промисловості Росії.', {'is_success': False, 'labels': [], 'confidence': 'no_success'}),
```

```
('Росія має всю інформацію про ситуацію в підконтрольному Києву місті Запоріжжя, зокрема дані про дислокацію противника.', {'is_success': True, 'labels': ['Інформаційна_перевага'], 'confidence': 'clear_success'}),
```

```
('У штабі повідомили про повний контроль над 231 населеним пунктом, включно зі Святогірськом.', {'is_success': True, 'labels': ['Територіальний_успіх'], 'confidence': 'clear_success'}),
```

('Новий російський багатоцільовий FPV-дрон показали десантники угруповання військ.',
{ "is_success": True, "labels": ["ОПК_і_нові_розробки"], "confidence": "ambiguous"}),
('Унаслідок удару по енергооб'єкту частина міста залишилася без електрики та води.',
{ "is_success": True, "labels": ["Удари_по_Україні", "Наслідки_ударів"], "confidence":
"clear_success"}),
('Головні новини: (1) переговори... (2) ППО збили дрон, що летів на Москву. (3) погода...',
{ "is_success": True, "labels": ["ППО_перехоплення"], "confidence": "clear_success"}),]

ДОДАТОК 3

Перелік досліджуваних подій-викликів

Дата	Виклик	Категорія
21.09.2022	Оголошення часткової мобілізації	внутрішні
10.02.2023	У ЗМІ з'явилися повідомлення про те, що під Вугледаром розбили цілу 155 бригаду морської піхоти армії РФ, це перше публічне повідомлення про втрати такого масштабу	внутрішні
23.06.2023	Заколот ПВК "Вагнер" на чолі з Євгенієм Прігожиным	внутрішні
23.08.2023	Смерть Євгенія Прігожина, очільника ПВК "Вагнер"	внутрішні
29.10.2023	Антисемітський погром в аеропорті Уйташ, Махачкала	внутрішні
15.01.2024	Протести в Башкортостані через суд над Фаїлем Алсиновим, активістом, який виступав проти видобутку корисних копалин на Заураллі Башкортостану	внутрішні
16.02.2024	Смерть Алексея Навального - російського опозиційного політика	внутрішні
01.03.2024	Похорон Алексея Навального	внутрішні
22.03.2024	Теракт в Крокус-Сіті Голлі у Красногорську	внутрішні
11.09.2025	Оголошення про підняття ПДВ із 20 до 22%	внутрішні
01.07.2022	Початок різкого зростання курсу рубля до долара (за даними Currency Exchange Trade System Московської біржі, показник курсу закриття торгів). Різким зростанням вважається безперервне зростання, чий тижневий показник потрапив у 99 перцентиль у розподілі тижневих зростань протягом досліджуваного періоду.	економічні
21.07.2022	Початок різкого зростання курсу рубля до долара (за даними Currency Exchange Trade System Московської біржі, показник курсу закриття торгів)	економічні
10.08.2022	Санкції ЄС проти вугільної промисловості РФ	економічні
02.09.2022	Країни G7 погодили механізм встановлення грантичної ціни на російські енергонесії задля економічного тиску через вторгнення РФ в Україну	економічні
30.09.2022	Початок різкого зростання курсу рубля до долара (за даними Currency Exchange Trade System Московської біржі, показник курсу закриття торгів)	економічні
05.12.2022	ЄС та країни G7 запровадили граничну ціну для російської нафти \$60 за барель	економічні
12.12.2022	Початок різкого зростання курсу рубля до долара (за даними Currency Exchange Trade System Московської біржі, показник курсу закриття торгів)	економічні
05.02.2023	ЄС та країни G7 запровадили граничні ціни для російських нафтопродуктів	економічні
15.08.2023	Центральний Банк (ЦБ) Росії екстрено підвищив значення ключової ставки з 8.5% до 12%	економічні
28.10.2024	Центральний Банк підвищує ключову ставку з 19% до 21%, що є рекордним показником за весь час	економічні
20.11.2024	Курс рубля до долара за ЦБ перевалив за 100 рублів/1 долар, великий інфопривід у новинах	економічні
20.05.2025	Рада ЄС ухвалила санкції проти російського тіншового флоту (189 танкерів)	економічні
24.07.2025	Початок різкого зростання курсу рубля до долара (за даними курсу ЦБ Росії; Московська біржа припинила торги у доларах 12.06.2024)	економічні
03.09.2025	ЄС знизили граничну ціну на російську сиру нафту із \$60 до \$47,6 за барель	економічні

08.09.2022	Контрнаступ СОУ на Харківщині	контрнаступальні дії противника
02.10.2022	Початок звільнення Херсонщини	контрнаступальні дії противника
09.11.2022	Деокупація міста Херсон	контрнаступальні дії противника
06.08.2024	Курська операція СОУ	контрнаступальні дії противника
23.06.2022	ЄС надало Україні та Молдові статуси країн-кандидатів на вступ	міжнародні політичні
04.04.2023	Офіційне приєднання Фінляндії до НАТО	міжнародні політичні
07.03.2024	Офіційне приєднання Швеції до НАТО	міжнародні політичні
27.11.2024	Початок масштабного повстання в Сирії проти режиму Башара Асада, якого підтримувала РФ	міжнародні політичні
29.12.2024	Президент Азербайджану І. Алієв вимагає від РФ визнати та понести відповідальність за збиття азербайджанського літака	міжнародні політичні
04.04.2025	Президент Вірменії В. Хачатурян підписав закон про початок вступу країни до ЄС	міжнародні політичні
24.04.2025	Трамп публічно засуджує Путіна за масштабну повітряну атаку по Україні ("Vladimir, STOP!")	міжнародні політичні
22.06.2022	Перший удар БпЛА по російському НПЗ, Новошахтинськ	незахищеність всередині РФ
09.08.2022	Перші удари по російських військових базах у Криму, Саки, знищення літаків	незахищеність всередині РФ
20.08.2022	Підриг авто і смерть Дарії Дугіної, дочки "ідеолога Путіна" О. Дугіна	незахищеність всередині РФ
08.10.2022	Вибух вантажівки на Кримському мості (спецоперація СБУ)	незахищеність всередині РФ
02.04.2023	Підриг російського пропагандиста Владлена Татарського	незахищеність всередині РФ
03.05.2023	Збиття невідомих БпЛА над Кремлем	незахищеність всередині РФ
06.05.2023	Замах на Захара Прілепіна, російського пропагандиста, учасника збройних формувань так званої ДНР	незахищеність всередині РФ
22.05.2023	Рейд Російського добровольчого корпусу на території Брянської та Белгородської областей	незахищеність всередині РФ
10.07.2023	Вбивство військового Станіслава Ржицького, якого пов'язують із ракетним ударом по Вінниці у липні 2022	незахищеність всередині РФ
06.12.2023	Вбивство Іллі Киви, колишнього депутата ВРУ, який втік до РФ	незахищеність всередині РФ
02.04.2024	Перша атака на НПЗ глибоко в РФ (нова стратегія) Татнефті, Татарстан і Єлабуга	незахищеність всередині РФ
10.11.2024	Атака БпЛА на Москву, зупинка роботи аеропортів	незахищеність всередині РФ
17.12.2024	Підриг генерал-лейтенанта Ігоря Кирилова, начальника військ радіаційного, хімічного та біологічного захисту ЗС РФ	незахищеність всередині РФ
11.03.2025	Атака БпЛА на Москву, зупинка роботи аеропортів	незахищеність всередині РФ
25.04.2025	Підриг генерал-лейтенанта Ярослава Москаліка, заступника начальника Головного оперативного управління ГШ РФ	незахищеність всередині РФ
06.05.2025	Атака БпЛА на Москву, зупинка роботи аеропортів	незахищеність всередині РФ
01.06.2025	Операція СБУ "Павутина" - ураження стратегічної авіації РФ	незахищеність всередині РФ
20.07.2025	Атака БпЛА на Москву, зупинка роботи аеропортів	незахищеність всередині РФ

ДОДАТОК 4
**Кореляція між інтенсивністю пропаганди про воєнні успіхи та реальними
успіхами російської армії, враховуючи лаги**

Зв'язок між рівнем пропаганди vs успіхами на фронті			
lag у тижнях	correlation	p_value	n_obs
0	-0,096784916	0,200008575	177
1	-0,119453726	0,114313117	176
2	-0,147266007	0,051798837	175
3	-0,105104814	0,16750636	174
4	-0,110292087	0,148581502	173

Зв'язок між зміною інтенсивності пропаганди vs успіхами на фронті			
lag у тижнях	correlation	p_value	n_obs
0	0,051972147	0,493319564	176
1	-0,02319629	0,759922996	176
2	-0,028784311	0,705333898	175
3	0,043933568	0,564868991	174
4	-0,005232018	0,945532477	173

ДОДАТОК 5

Wilcoxon signed-rank test

Wilcoxon signed-rank test - непараметричний ранговий тест для порівняння двох пов'язаних вибірок. Цей тест є альтернативою paired t-test, яка дозволяє порівнювати пов'язані між собою вибірки без умови нормального розподілу всередині. Ідея його застосування для кількісної перевірки зв'язку між політичними викликами та інтенсифікацією пропаганди про воєнні успіхи полягає у порівнянні двох груп пар - середніх значень частки пропагандистських повідомлень серед різних ЗМІ до та після викликів. Тест показує статистичну значущість різниці між двома групами, тож якщо між групами помічена тенденція (у цьому випадку зростання після виклику) та достатньо низьке p_value можна стверджувати про статистично значущий зв'язок між викликом та інтенсифікацією пропаганди. Оскільки TO1 і TO2 припускають позитивний зв'язок між змінними, доцільно використовувати one-sided версію тесту на основі середніх показників інтенсивності по усіх ЗМІ до та після виклику. Тест був застосований

- 1) одразу для усіх викликів для перевірки TO1;
- 2) для кожної окремої з 5 категорії викликів для перевірки TO2.

Цей тест не може враховувати особливості різних викликів, що відбуваються поруч одне з одним і їх ефекти можуть накладатися, виклики, які відбулися з різницею менше ніж 6 днів один між одним, були об'єднані в одну подію, яка враховувалася лише 1 раз у тесті для всіх викликів, а також окремо до кожної категорії, до якої належав один із самостійних викликів.

Таблиця - Результати тестів.

	n_pairs	median_before	median_after	mean_before	mean_after	statistic	p_value
усі	47	0.06137	0.07416	0.06613	0.07723	792	0.00754
внутрішнє	10	0.05785	0.07054	0.06563	0.07247	31	0.38477
економіка	14	0.06210	0.06472	0.07099	0.07378	66	0.21314
контрнаступ_соу	4	0.06099	0.08269	0.05653	0.08765	10	0.06250
міжн страт	7	0.05894	0.08927	0.05651	0.08401	28	0.00781
незахищеність	17	0.06953	0.07416	0.06933	0.07582	94	0.21534

Результати тестування усіх викликів (відповідник регресійної Моделі 1) продемонстрував статистично значущий зв'язок викликами та інтенсифікацією. Результати тестування окремих типів викликів (відповідник регресійної Моделі 2) показали статистично значущий зв'язок для міжнародних політичних викликів (p-value < 0,01), контрнаступальних операцій СОУ (p-value < 0,1). Wilcoxon signed-rank test демонструє менш значущий зв'язок для контрнаступальних операцій, а також відсутність зв'язку для економічних викликів, порівняно із регресійним методом. Ця відмінність ймовірно виникає через різні принципи роботи методів: Wilcoxon signed-rank test враховує лише короткі

періоди до та після конкретного виклику, ігноруючи baseline інтенсивності у весь інший час, також він не бере до уваги показники інтенсивності окремих ЗМІ, їх залежність, часові ефекти. Оскільки обраний тип регресії дозволяє врахувати усе вище перелічене, саме регресійні моделі були обрані як основний метод кількісного етапу роботи.

ДОДАТОК 6

Кодбук якісної частини

Комунікаційні прийоми

Лейбл	Пояснення
whataboutism	Переведення уваги на помилки чи невдачі інших (України, Заходу) у відповідь на критику дій РФ
акцент на спроможності рф	Підкреслення військових можливостей РФ через великі цифри збитих цілей, кількість ракет, точність ударів або унікальність зброї; гіперболізація ефективності
апеляція до іноземного експерта	Посилання на іноземних експертів, журналістів або дослідників як нібито об'єктивні джерела, що підтверджують позицію РФ
апеляція до міжнародної структури	Посилання на міжнародні організації (МАГАТЕ, ООН тощо) для надання легітимності або підтвердження власних тез
використання дослідження/даних/документів як доказу	Апеляція до звітів, аналітики, документів або наукових даних як доказової бази для підкріплення тверджень
візуалізація/ексклюзивність як доказ	Використання відеозаписів, фотографій або ексклюзивних кадрів як підтвердження успіхів або руйнувань
віктимізація цивільних	Зображення цивільного населення як жертв дій України для виклику емпатії та виправдання дій РФ
героїзація і персоналізація	Розповіді про персональні історії конкретних військових, акцент на їхніх подвигах та героїчності вчинків
дегуманізація/ярлики/демонізація	Використання принижувальних ярликів (нацисти, бойовики, екстремісти) для позбавлення противника людського виміру та морального виправдання ворожнечі
деморалізація противника	Повідомлення, спрямовані на підрив бойового духу ворога через демонстрацію втрат, невдач та безперспективності опору
драматизація/емоційно забарвлена лексика	Використання сильних емоційних образів, апеляцій до страху, жертвовності або помсти для посилення впливу повідомлення на аудиторію
журналістський/воєнкорівський репортаж із фронту/посилання на військо	Публікація на основі журналістських чи воєнкорівських спостережень або посилання на конкретних військових як очевидців
заперечення/контрнарратив	Спростування українських або західних заяв, дискредитація їхніх джерел, переозначення фактів у вигідній для РФ рамці
заспокійлива нормалізація	Подача тривожних або суперечливих ситуацій як звичних, контрольованих і некритичних задля зниження рівня занепокоєння аудиторії

зміщення відповідальності	Перекладання провини за жертви, руйнування або загострення ситуації з РФ на Україну або Захід
історична легітимація/символізація	Апеляція до історичних прецедентів, символів ("ВВВ", Чорнобиль) або історичних прав РФ для обґрунтування поточних дій
конструювання зовнішнього ворога	Формування образу зовнішнього ворога (Україна, НАТО, США, "колективний Захід"), що загрожує РФ, задля згуртування проти нього
криміналізація українських дій/організацій	Подача дій України або пов'язаних із нею структур як злочинних, терористичних або екстремістських
мінімізація українських успіхів	Применшення або заперечення досягнень України на полі бою - подача їх як незначних, тимчасових або перебільшених
неконкретизована кількісна оцінка	Використання розмитих або приблизних цифр без конкретних даних, гіперболізація кількісних показників до "тисячі"/"багато"/"незліченно"
новомова - відступ як перегрупування/маневр	Використання термінів "перегрупування" або "тактичний маневр" на позначення відступу або відходу з позицій
новомова - звільнення	Використання терміну "звільнення" на позначення окупації або захоплення населених пунктів
новомова - сво	Використання терміну "СВО" (спеціальна воєнна операція) на позначення повномасштабної війни
новомова - союзні війська	Використання терміну "союзні війська" на позначення російської армії (під союзом маються на увазі РФ, ЛНР, ДНР)
новомова - спроби наступу	Подача українського наступу виключно як "спроби" - постійна апеляція до наступальних дій як до невдалих за замовчуванням
новомова - фільтрація-реєстрація	Використання терміну "реєстрація" на позначення фільтраційних заходів щодо цивільного населення
перелік/накопичення успіхів	Довгий перелік різних воєнних успіхів, їх нагромадження для створення враження масштабних і беззупинних перемог
посилання на Міноборони	Посилання на Міністерство оборони РФ як основне джерело інформації
посилання на місцеву владу	Посилання на локальних чиновників, керівників військових адміністрацій українських тимчасово окупованих територій або російських прикордонних регіонів
посилання на силову/дипломатичну структуру	Посилання на силові відомства або дипломатичні структури РФ як авторитетні джерела
посилання/цитування посадовця	Цитування або посилання на офіційних осіб різного рівня (крім Путіна та місцевої влади) для надання твердженням офіційного статусу
протиставлення ми - вони	Підкреслення різниці між "нами" (РФ, "союзні сили") і "ними" (Україна, Захід)
пряма мова/цитування	Пряме цитування або посилання на Путіна як верховний авторитет,

лідера	що надає легітимності позиції
--------	-------------------------------

Фреймінг

відступ РФ як планове перегрупування/тактичний маневр	Відхід російських сил з позицій не як поразка, а як заплановане, свідоме рішення командування
війна як необхідна і виправдана	СВО як вимушена і морально обґрунтована відповідь РФ на реальні загрози
героїчна російська армія	Зображення армії РФ загалом як мужньої, героїчної сили, що воює з честю і самовідданістю
ефективність та потужність російських сил	РФ/союзні сили як домінуючі, точні, ефективні та технологічно переважаючі на полі бою
ЗАЕС як зона критичного ризику	Запорізька АЕС як джерело катастрофічної ядерної загрози - з акцентом на відповідальність України за цей ризик
заклики до здачі в полон/Україна не дбає про військових	Здача в полон як раціональний вибір; українська влада - як така, що не дбає про особовий склад, жертвує життями військових
Захід має обмежені ресурси/слабкий	Захід вичерпує власні ресурси, переживає внутрішні кризи і не здатний ефективно підтримувати Україну
Захід як брехливий/відірваний від реальності	Захід і його медіа свідомо приховують успіхи РФ, маніпулюють фактами або живуть в ілюзорній картині світу
Захід як пряма загроза РФ та Білорусі/співучасник атак	Захід не просто як спонсор, а як безпосередній учасник атак, бойових дій
Захід/НАТО/ЄС як співучасник війни	Захід своєю підтримкою України свідомо затягує і розпалює конфлікт в особистих геополітичних інтересах
західна зброя як вразлива/неефективна	Зразки західного озброєння (HIMARS, танки, БПЛА тощо) показуються як легко збивані/вразливі, що нівелює їхню репутацію, та применшує їх спроможності
західна ізоляція російських медіа неефективна	Блокування та обмеження російських ЗМІ зображуються як безрезультатні
МАГАТЕ як неповне джерело	Звіти МАГАТЕ подаються як упереджені або неповні, агентство не відображає реальної ситуації на ЗАЕС
МАГАТЕ як спосіб висвітлити ситуацію на ЗАЕС	Посилання на місії або звіти МАГАТЕ використовуються для надання міжнародної легітимності позиції РФ щодо ЗАЕС

неефективність СОУ	Збройні сили України зображуються як погано підготовлені, некерованими та такі, що марнують ресурси без результату
об'єднена російське суспільство	Суспільство РФ подається як згуртоване довкола підтримки армії та СВО з акцентом на єдність і патріотичний дух
окуповані території як звільнені/добровільно захоплені	Захоплені українські території як "звільнені" або такі, що добровільно "повернулися" до РФ
підтримка ЗСУ як ворожа діяльність	Допомога Україні подається як ворожа, злочинна або терористична діяльність
підтримка України як дорога й кризова для Заходу	Підтримка України фінансово і соціально складна, кризова для самих країн Заходу
російська опозиція як співучасник тероризму	Представники російської опозиції пов'язуються з терористичними актами або екстремізмом
російські військові як герої/професіонали/оборонці	Конкретні підрозділи або види/роди військ - висококваліфіковані герої, що захищають Батьківщину
РФ та Білорусь виступають об'єднаним фронтом	Союзна держава Росії і Білорусі подається як єдина, скоординована сила перед спільною загрозою (Заходу)
РФ як визволитель та захисник	РФ зображується як сила, що захищає цивільних, звільняє окуповані Україною міста та відновлює нормальне життя
РФ як готова і контролююча	РФ подається як сторона, що зберігає стратегічну ініціативу, контролює ситуацію і діє раціонально й планово
РФ як жертва цензури/інформаційної війни	РФ зображується як жертва інформаційної дискримінації та цензури з боку Заходу/України
РФ як історична власниця територій	Окуповані або анексовані українські землі подаються як "споконвічно російські" або "руський мир"
РФ як прозора і відкрита сторона	РФ зображується як чесна, гуманна і відкрита сторона, готова до переговорів і незацікавлена у загостренні
РФ як сила стримування	РФ подається як надпотужна стратегічна сила, що стримує Захід ядерним або конвенційним потенціалом
СОУ як виснажені і деморалізовані	СОУ як морально зламані, фізично виснажені та схильні до масової капітуляції
Україна як джерело пропаганди	Заяви та повідомлення України подаються як свідомо брехня, маніпуляція або піар-операція без фактичного підґрунтя
Україна як західна маріонетка	Україна як держава без реального суверенітету, що діє виключно за командою Заходу або США
Україна як терорист/нападник/амор	Україна як держава-терорист, що свідомо атакує цивільних, провокатор, підриває ядерну безпеку або вчиняє злочини проти

альна сторона/екстреміст	людяності
український наступ як неуспішний/беззмістовни й	Наступальні дії ЗСУ систематично провальні, катастрофічні, не приносять користі, беззмістовні
українські військові як націоналісти/бойовики/ек стремісти	Українські військові/СОУ загалом/конкретні військовослужбовці отримують ярлики неприємних груп, як от нацисти, націоналісти, бойовики, екстремісти тощо
українські успіхи як перебільшені/заперечені	Будь-які заяви України про перемоги подаються як перебільшені, непідтверджені або прямо сфабриковані
цивільні як жертви України та прихильники рф	Цивільні як жертви дій України та української армії, цивільні як прихильники РФ/чекають прихід РФ
ядерна спроможність як стримування	Ядерна зброя РФ (зокрема]] розміщення в Білорусі) подається як необхідний інструмент стримування подальшої ескалації з боку Заходу

Тематичний фокус

антиросійська політика Заходу	Повідомлення про санкції, обмеження, дискримінацію чи ворожі дії Заходу стосовно РФ або російських громадян
Артемівськ/Бахмут	Новини про бойові дії безпосередньо в Бахмуті та його околицях
бої в Донецькій області	Новини про бойові дії на напрямках чи у населених пунктах Донецької області (крім Бахмуту)
бойова робота війська	Демонстрація рутинної бойової роботи різних підрозділів, родів чи видів військ
виправдання СВО/зміцнення суверенітету РФ	Обґрунтування початку і продовження війни як необхідного, вимушеного або законного кроку для захисту суверенітету РФ
виснаження Заходу	Про втому колективного Заходу/НАТО/окремих держав, їхню неспроможність підтримувати Україну та обмеженість ресурсів
військова інфраструктура / навчання РФ	Про нарощування виробничих потужностей ВПК, призов, забезпечення армії, навчання підрозділів - демонстрація внутрішньої готовності до тривалої війни
внутрішня безпека/протидія диверсіям і екстремізму	Про виявлення і нейтралізацію диверсантів, затримання "екстремістів", захист прикордонних і тилкових регіонів РФ від загроз з боку України
волонтерська/матеріальн а підтримка війни	Про волонтерську чи матеріальну підтримку російських військових цивільним населенням - збір коштів, відправка гуманітарних вантажів тощо
вплив російських ЗМІ на іноземну аудиторію	Про охоплення, вплив та сприйняття російських медіа за кордоном; спростування тверджень про їхню неефективність або ізоляцію

Вступ Фінляндії до НАТО	Про вступ Фінляндії до НАТО та його наслідки, переважно у контексті загрози для РФ або провокативних дій Заходу
втрати і виснаження СОУ і України	Про людські та матеріальні втрати Збройних сил України, деморалізацію, проблеми командування та загальне виснаження армії і неспроможність держави
герої спецоперації	Розповіді про окремих військових та їхні персональні подвиги, нагородження, героїчні вчинки, особисті жертви
глобальні наслідки СВО	Про вплив російсько-української війни на глобальні економічні ринки та міжнародну політичну ситуацію
Договір про стратегічні озброєння між РФ і США	Про призупинення або вихід РФ з договорів у сфері контролю над стратегічним озброєнням
евакуація поранених РФ	Про евакуацію поранених російських військових із зони бойових дій
евакуація цивільних/переселенців	Про російську евакуацію мирних жителів із зон бойових дій або переміщення переселенців
загроза ЗАЕС	Про обстріли Запорізької атомної електростанції, звіти МАГАТЕ про ситуацію на ЗАЕС, можливі ядерні загрози
заперечення українських успіхів	Спростування заяв України про звільнення населених пунктів, захоплення позицій або знищення техніки РФ
захист цивільних і журналістів	Про російський захист мирного населення та журналістів у зонах конфлікту
західна підтримка України/засудження РФ	Про військову, фінансову та політичну підтримку України з боку Заходу, постачання зброї та введення санкцій проти РФ
знищення західної техніки	Про знищення або перехоплення конкретних зразків західного озброєння (HIMARS, танки, БПЛА, артилерійські системи тощо) силами РФ
іноземці в українському війську	Про присутність іноземних добровольців, найманців у складі СОУ
інформаційна війна/дискредитація української пропаганди	Про спроби України та Заходу маніпулювати інформаційним простором; спростування "фейків" і дискредитація українських наративів
історія та інфраструктура ЗАЕС	Розповіді про побудову Запорізької АЕС в СРСР та її інфраструктурну важливість для регіону
Луганський напрямок	Новини про бойові дії на Луганщині
неготовність України до мирних переговорів	Звинувачення України у відмові від переговорів або висуванні неприйнятних умов на противагу готової до діалогу РФ
окуповані території/інтеграція до РФ	Про адміністративну, економічну та соціальну інтеграцію окупованих українських територій до складу РФ
перегрупування/відведення військ РФ	Про відхід або перегрупування російських підрозділів як планований тактичний маневр, а не відступ

перекидання/посилення російських військ	Про переміщення та концентрацію додаткових сил РФ на певних напрямках
Південний напрямок	Новини про бойові дії на Півдні України (у Запорізькій, Херсонській областях, на Півдні Донецької області)
полонені СОУ	Про полонених українських військовослужбовців або заклики до них здатися в полон
просування військ РФ/звільнення територій	Про наступ і просування російських сил, захоплення позицій або населених пунктів
репресії української влади/негуманність українського війська	Про жорстоке поводження з мирним населенням, політичні переслідування, злочини українських військових і командування
робота ППО/авіації РФ	Про перехоплення ракет і БПЛА системами ППО РФ, а також бойові вильоти та результати роботи авіації
російська опозиція	Про діяльність або висловлювання представників російської опозиції
слабкість і виснаження СОУ	Про стратегічну неспроможність України досягти військових цілей, нестачу сил і ресурсів, низьку підготовку та прогнозовану поразку
смерть Владлена Татарського	Повідомлення про загибель військового блогера Владлена Татарського
Союзна держава РФ-Білорусь/передача Білорусі російського озброєння	Про співпрацю РФ і Білорусі в рамках Союзної держави, включно з можливою передачею ядерного озброєння чи його носіїв
спроби українських наступальних дій	Про "невдалі" контратаки та наступальні операції ЗСУ
стратегічні здобутки РФ	Про досягнення РФ, виконання цілей СВО
стримування Заходу	Про здатність РФ стримувати НАТО та США, порівняння військових потенціалів, демонстрація готовності до протистояння
технічна перевага РФ	Про модернізацію, виробництво та бойове застосування сучасних систем озброєнь РФ, демонстрація технологічної переваги над противником
удари по СОУ та Україні	Про знищення особового складу, техніки, позицій та інфраструктури СОУ в результаті ударів і бойових дій РФ
українські атаки	Про обстріли населених пунктів, прикордонних регіонів РФ та окупованих територій, переважно як атаки на цивільних
утримання контролю та позицій	Про утримання РФ оборонних рубежів, відбиття атак ЗСУ та збереження контролю над захопленими територіями
Харківський напрямок	Новини про бойові дії на Харківщині
цивільні жертви через удари СОУ	Про загибель або поранення цивільних унаслідок обстрілів СОУ
ядерне стримування	Про ядерний потенціал РФ та Білорусі як інструмент стримування

Датасети, Python-код для створення та аналізу за посиланням:

https://drive.google.com/drive/folders/1bkmWYmXHslBNOgT_g8rpOT3LJPJYYABi